

RODOKMEN

ČASOPIS PRO RODOPIS, ZNAKOSLOVÍ A OSTATNÍ POMOCNÉ VĚDY HISTORICKÉ

ЖУРНАЛ ДЛЯ ГЕНЕАЛОГИИ И ГЕРАЛЬДИКИ

GAZETA DLA GENEALOGII I HERALDIKI

MAGAZIN OF THE GENEALOGY AND HERALDRY

REVUE POUR GÉNÉALOGIE ET HÉRALDIQUE.

SCRIPTA DE GENEALOGIA ET HERALDICA

O B S A H: Karel Schwarzenberg: *Byl středověk rasistický?* — Alois Kučík: *Slavný cestovatel Dr. Alois Musil, syn moravského selského rodu.* — Ferdinand Ulčka: *O znamku Loučeně a Protivína.* — Václav Polák: *Slovanská složená jména osobní.* — Josef Fiala: *Primátorský rod Straňů v Novém Městě na Moravě.* — Václav Bartůněk: *Nejstarší oddací matrika farního úřadu u sv. Jakuba v Praze I.* — Emil Tröldá: *Urbář kostela sv. Jana Křtitele pod vrškem v Menším městě Pražském.* — Kristian Turnwald: *O moravské orlici.* — Jan Lintner: *Poddání na statku Přehořovském a Brandlinském v letech 1725—1728.* — *Zprávy.* — *Literatura.* — *Dotazy a odpovědi.* — *Dražby knih.*

Svaz přátel rodopisu v Praze

Praha I. Národní tř. 25 n. (založeno 1938) jest spolkem v smyslu zákona spolkového. Sdružuje badatele a zájemce o rodopis a příbuzné vědní obory (heraldiku, sfragistiku, numismatiku atd.), sprostředkuje výměnu zpráv a badání v matrikách a archivech, pomáhá svým členům při sestavení jejich genealogických prací, pořádá přednášky a kurzy, půjčuje knihy ze své knihovny, spravuje archiv rodokmenů, vývodů, životopisů, rodových dějin, znaků, pečetí a listin. — Zápisné jednou pro vždy Kčs 5.—. — Roční příspěvek Kčs 80.—, v čemž jest obsaženo předplatné na časopis »Rodokmen«, vycházející 4x ročně o 16 až 32 stranách. — Roční příspěvek Kčs 20.— pro členy, kteří si nepřejí časopisu. — Účet u Pošt. spořitelny Praha 302.760.

Vydavatelské družstvo Rodokmen v Praze

zapsané společenstvo s ručením obmezeným, Praha I, Národní 25 n. (založeno 1945) jest družstvo ve smyslu zákona o společenstvech z r. 1873. Jest spravováno týmiž činovníky jako »Svaz«, jehož jest sesterskou přidruženou korporací, opatřuje peněžní prostředky, spolupracuje se »Svazem« ve všech směrech a chystá vydávání publikací též z jiných oborů, než rodopis (např. numismatika, místopis, kulturní dějiny, vlastivěda atd.). — Zápisné Kčs 5.— jednou pro vždy. — Výše jednoho podílu, který zůstává majetkem upisovatele, Kčs 50.—. Upsati možno i více podílů. Účet u Pošt. spořitelny Praha 55560.

RODOKMEN

Ročník II. - číslo 1. - V Praze dne 1. července 1947

Casopis pro rodopis, znakování a ostatní pomocné vědy historické. — Nakladatel: Vydatelské družstvo »Rodokmen«, zapsané spol. s r. o. v spolupráci se »Svazem přátel rodopisu v Praze«. — Novinová sazba povolena ředitelstvím pošt a telegr. v Praze pod č. j. I A-7-2372-OB-46. — Dohledací poštovní úřad Praha 25.

Rídí redakční kruh. — Adresa redakce a zasílání recens. výtisků: Praha I., Bartolomějská 9 n. — Administrace: Praha I., Národní tř. 25. n. — Tiskne Emil Vychner, Praha-Břevnov 201. — Vychází 4x ročně. — Roční předplatné Kčs 80.—. — Před úřady odpovídá za redakci předseda družstva Karel Vyšín, Praha, Michle, Táboršská 160. n. Telefon 98-101. — Rukopisy se nevracejí. — Za obsah článků odpovídají autoři článků. — Otisk článků a obrázků dovolen jen se svolením vydavatele a s přesným udáním pramene.

Karel Schwarzenberg: Byl středověk rasistický?

Poněvadž nacisté se představovali jakožto reakce na rovnostní myšlenky devatenáctého věku a poněvadž je známo, že starý režim měl své rodoslovné zásady, mohl by snadno vzniknout dojem, že je tu nějaká shoda: že středověké řády byly předobrazem nacistického rasového zákonomádárství. Mohla by vzniknout záměna mezi starořeckým vývodem a nacistickým Ahnenpassem. V zájmu historické pravdy, a ovšem pro čest našich křesťanských předků, je třeba tuto otázkou objasnit. Jaké tedy byly zvyky středověku v této věci?

Je nesporné, že středověk, a zejména germánský středověk, trval na zásadě rovnorodosti. Nebyla ovšem všechno jako v Němcích přímo uzákoněna zásada, že »plod sleduje horší ruku«, že tedy děti dědí vyšší stav otcův jen při rovnorodém manželství. Ale i v zemích, kde nemůžete doložit takový předpis, můžete sledovat jeho faktické zachovávání. Na př. v Čechách stav panský se ženil pravidlem uvnitř vlastní třídy; podobně ve Skotsku ještě v XVII. století panské, rozuměj titulované rodiny jen zcela výjimečně přibíraly manželku z pouhé erbovní rodiny. Příčina tohoto zjevu je ostatně na snadě. Tak jako dodnes je každému člověku praktické, mít manželku zvyklou na jeho způsob života, tak to platilo dvojnásob pro stavovský vyhnaněnou a správními povinnostmi zatíženou šlechtu středověku. Dále žena ze vzdálené t. j. mocné rodiny přinášela ne-li naději na dědictví, tedy aspoň věno a pomoc mocné přízně. Takové praktické důvody vysvětlují i ten nápadný, a vlastenecký Dalimilem káraný zjev českých dějin. Kdežto totiž francouzská, skotská, anglická atd. dynastie se ženila často s dcerařemi mocných poddaných, české dynastie se ženily a vdávaly vždy jen do panujících rodů — Božena byla příslušnou výjimkou. Proč? Poněvadž český panovník, tisněný sousední říší, měl neustále

zapotřebí zdůraznit svou panovnickou hodnost a zvětšovat spojenectví svůj vliv za hranicemi. U svobodného měšťana ostatně také bylo pochopitelným zájmem, nebýt spřízněn s poddaným, případně nevolným sedlákem. Ale poměry měšťanů zde ponecháme stranou, poněvadž pro naši otázkou jsou pochopitelně vyšší třídy dokladem závažnější.

Nuže, pozorujeme sice stavovskou výlučnost, které ostatně ubývá, obecně řečeno, směrem na jih, takže skutečně možno, chcete-li, označit chovné hledisko za význačně germánský zájem. Ale čeho právě nepozorujeme, je výlučnost rasová nebo vůbec národní. Je sice pochopitelné že při dopravních poměrech středověku manželství národnostně smíšená byla vzácná, aspoň u obyčejné šlechty; u knížecích rodů totiž, právě z politických důvodů, byla již tehdy častá. A tu vidíme naprosté nedbání plemenných rozdílů. Rozhoduje jedině stavovská rovnost. Je konečně pochopitelné, že se německý král a tím spíše ruský velkovévoda cítil polichocen, když dostal byzantskou nevěstu — i když antická tradice byzantské říše a její neklidný politický život měly za následek, že o čistém rodokmenu tam nemohlo být řeči. Je také normální, že kijevský panovník, jehož země se před tatarským vpádem vzdělaností vyzdvihla každému státu na západě, provdává své dcery do Francie a na jiné menší královské dvory. Spiše je nápadné, že arménská knížata — jejichž národ byl přece hodně odlišný od západního rytířstva — vstupují do příbuzenstva křižáckých dynastií. Ale nejzávažnější je, že i v případě skutečné, totiž nábožensky odůvodněné národní nenávisti stavovská solidarita se ukazuje rozhodnou pro otázkou connubia.

Když dcera kumánského chána si vzala uherškého krále, pohoršilo toto spojení celou veřejnost — proto, poněvadž její rodina byla dosud

pohanská a tento vliv působil na krále. Ale její dcera už se bez překážky stala pramáterí pozdějších knížat. — Není neznámo, jakými radikálními způsoby německá »kolonisace« se vypořádala se slovanským obyvatelstvem na východу Labe. A přes to právě panující třída německá přijala mezi sebe několik rodů slovanských: vévody pomoranské, vévody velehradské (Mecklenburg), kteří žijí dosud, také šlechtické rody: Borcke (Bořek), Puttkammer (Podkomoří), Putbus (Poděbuze), Kleist, ještě několik jiných; ve dříve poněmčeném, dnes ruském Pobaltí rody Lieven, Ungern-Sternberg byly starší než německý výboj, Uxküllové se během výboje pokojně přiženili — sňatkem s ruskou kněžnou! Při tom ale německé cechy ve městech »koloniálního« Německa nepřijímaly členů slovanského původu — zde sociální ohled, totiž nevolnictví (skoro celého) slovanského obyvatelstva bránil splynutí. — Podobně ve Španělích neustálá válka mezi křesťany a islamem, nepřetržitá »reconquista«, ani hrudost panující španělské třídy na gotský původ nezabránily četným i dynastickým sňatkům s maurskými rody přiměřeného stavu. Teprve potom, když se spolužití s Maury ukázalo nemožným a bylo rozhodnuto je odsunout jakožto přirozené spojence nového maurského vpádu — pak začalo velké a přislovečné stíhání arabské krve v žilách španělské šlechty. Rozumí se, že šlechtici z nepokořených baskických krajů jako sv. Ignác, mohli tuto nábožensko-rasovou přísnost zastávat — oni se nemuseli arabské ani »židovské babičky« obávat.

Co se ovšem týče Židů, zde prakticky nemohlo být connubia, poněvadž Židé byli zásadně »nevolníci království« a ostatně byli odkázáni na lichvu: a tu středověk pokládal za nečestnou, na rozdíl od XIX. století, které spěchalo udělit úspěšným boháčům šlechtictví. Ale i tu šlo zřetelnejen o stavovské, ne o rasové stanovisko. Pokřtěným židům se přístup do šlechty nezavíral (naopak). Židovský původ Pierleonů nebránil jejich sňatkovému spojení s knížaty. Na východě ovšem za vlastního středověku měli Židé postavení přímo výhodné (právě jejich výsady za maurské vlády způsobily pronásledování po reconquistě) a proto se nebude divit, když nejstarší rod

křesťanstva, gruzínští Bagratovci, si připisují židovský původ. Než i na západě si jej připisují »maršálkové sv. víry« páni de Lévis a jiné rody.

Dokonce po vlastním období středověku nesnášenliví Španělé — kde velmi příznačně právě orgán národní bezpečnosti, Sv. Inkvisice, dohlížela na čistotu rodokmenů — setrvali na tom stanovisku: vyloučeni byli jen jinorodci nábožensky neasimilovatelní, ne však pokřtění potomci jiných plemen. Proto potomci posledního domorodého mexického císaře zaujímalí až do naší doby přední místo mezi španělskou šlechtou, a podobně se do ní vdala vnučka peruánských Inků. — Schválené zde nemluvíme o oblasti ruské, kde styk s rozmanitými plemeny odědávna vyučoval plemenné rozlišování, nýbrž jenom o našem feudálním západě. Vidíme, že podle uvedených příkladů, které bychom ještě mohli rozlišit, nelze naprostoto stoznít středověké mravy s nacistickými předpisy. Lze ovšem upozornit, že nacistické zásady byly o to modernější, že nepřiznávaly stavovských rozdílů uvnitř německého národa. Za to zásady nacistické rodoslovné publikace EDDA stavěly německému lidu na roveň ne ovšem český lid, nýbrž českou šlechtu. Krásný to kompliment pro český národ, že potomci jeho dějinné přední třídy byli uznáni za hodné se rovnat i spodině nacismu. V tom směru také středověk smýšlel jinak: německý hrabě neměl žádné přednosti před českým baronem, a pán z Röžberka dokonce sedal před německým knížetem . . . Ale to se již netýče předmětu našeho dnešního zkoumání. — Naprosto ovšem nepopíráme jednu věc. Stavovská uzavřenost středověkého connubia rasu sice nepředpolkládala, ale svým způsobem ji tvořila. Také tam, kde fakticky panující skupina jevila rasovou odlišnost, rovnorodé sňatky ji fakticky konservovaly. Uchování germánských vlastních jmen u šlechty italské a španělské je toho příkladem — španělské Rodrigo je jako ruské Rjurik totožné s germánským Hrodiem. Podobně se u východoněmecké šlechty slovanského původu konservovala jména jako Bořislav a Vratislav. Ale tyto odlišnosti faktické nijak nesouvisí s rasovou myšlenkou, jež zůstala středověku vždy vzdálena.

Alois Kučík: Slavný cestovatel Dr. Alois Mušil, syn moravského selského rodu.

Rodiště Dr. Aloise Musila, Rychtářov na Moravě, v okrese vyškovském leží v posledních výběžcích vysočiny českomoravské, v pahorkatině Drahanské. Se tří stran je chráněn hlubokými lesy a jen jihovýchodním směrem je tento pás lesů přerušen a krajina otevřena k rovině Hané. Obec vznikla pravděpodobně koncem XI. nebo začátkem XII. století a její původní obyvatelé byli lesáci — uhlíři-smolaři, kolomazníci. Les byl jejich živitelem. Odtud asi starý název obce v listinách z let 1460, 1547, 1558 a j. — Dechtářov, Dechtařow, Dechtařuow. Kdy bylo původní pojmenování změněno, není znáno. Hlavním zaměstnáním nynějšího obyvatelstva je zemědělství.

Obyvatelstvo jest vesměs národnosti české a téměř všichni náboženství římsko-katolického. Půda jest dobrá, ale úrodnost se nevyrovnaná půdě na sousední Hané.

Od svého založení patřil Rychtářov ku statku dědickému a s ním po dlouhou dobu k panství račickému. Po třicetileté válce patřil s panstvím vyškovským kardinálu Ditrichštejnovi. Válkou třicetiletou nebyl tak zpustošen jako celé vyškovsko patrně proto, že byl ukryt v lesích, stranou hlavních cest. Přece i zde zůstaly opuštěné selské grunty. Bylo zde napočteno 27 poddaných.

V roce 1644 bylo v Rychtářově 47 domů, v roce 1793 55, v roce 1937 152 domů. V roce 1628 bylo zde 28 usedlíků a později i s podsedníky celkem 36. Podle sčítání lidu v roce 1930 měla obec 757 obyvatelů. Za okupace v letech 1939—1945 patřil Rychtářov mezi ty nešťastné obce na vyškovsku, jejichž území určili Němci na zřízení velké vojenské střelnice. Všechny domy a pozemky byly vylastněny, obyvatelstvo nuceně vystěhováno a obec odsouzena k zániku. Do dne osvobození byla opuštěná obec velmi poškozena. Ani ne tak Němci, jako českými lidmi z okolí, kteří si od Němců po 60 K odkoupili a odváželi plné fúry různých předmětů — oken, dveří, vytrhaných podlah, elektrického a vodovodního vedení, kamen, kotlů a všechno co se dalo v opuštěných domech vytrhati a odvézti. Tak vypadá i rodny dům Dra Aloise Musila čís. 14 v Rychtářově. Do spustlé vesnice vrací se zvolna obyvatelstvo, opravuje polozbořené domy, čistí a obdělává plevelem zarostlé zahrady a pole. Potrvá několik let, než obyvatelstvo pilnou a namahavou prací přivede svou obec do takového stavu, jak byla před válkou.

Rod Musilů.

Kolem roku 1668 přistěhoval se do Rychtářova asi 30letý Matěj Musil se svou 23letou manželkou Annou a 6letým synem Pavlem. Odkud do Rychtářova přišli, není známo. Mladý Matěj Musil se usadil na opuštěném čtvrtlánku po Jakubu Vysoudilovi, ke kterému patřilo 18 měřic polí. V Rychtářově se jim narodilo ještě šest dětí. Matěj Musil zemřel v Rychtářově 15. června 1695 ve věku 58 let. Jeho manželka se odstěhovala do Dědic k synovi Pavlovi, který se tam přiženil a zemřela tam 9. února 1697 ve věku 51 let. Na usedlosti v Rychtářově hospodařil po smrti otcově zatím svobodný syn Jan asi do roku 1698. V roce 1701 se oženil s Annou, dcerou Jiříka Petrkv z Dědic, kde se usadil. Jeho potomky možno sledovati v Dědicích do roku 1790.

Pavel Musil, nejstarší syn Matěje Musila se narodil asi v roce 1661, neznámo kde. Byl tříkrát ženat. 31. ledna 1694 se oženil s Justinou dcerou Jana Honka z Dědic a přestěhoval se do Dědic. V prvním manželství se mu narodil syn Ondřej 24. listopodu 1694. Dne 12. prosince 1694 mu

zemřela manželka a brzy na to i dítě. V roce 1696 se oženil po druhé s Veronikou dcerou Martína Sekaniny z Dědic a 26. února 1696 se mu narodil syn Josef, který dne 28. února 1696 zemřel a po jeho narození zemřela i matka. 1. července 1696 se oženil Pavel Musil po třetí s Marynou dcerou po zemřelém Bartoloměji Pupíčkovi ze Lhoty. Asi v roce 1698 odstěhoval se Pavel Musil do Rychtářova a ujal se gruntu po otci, na kterém zatím hospodařil mladší bratr Jan.

V Rychtářově se mu narodilo ještě sedm dětí, mezi nimi 8. března 1708 dvojčata Cyril a Metoděj. Cyril zemřel 14. března 1708 a Metoděj je pokračovatelem rodu. Celkem měl 10 dětí. Pavel Musil zemřel 6. ledna 1725 ve věku 63 let.

Grunt převzal Metoděj Musil, který se oženil 7. října 1731 s Kateřinou dcerou Josefa Vykydala z Rychtářova a měl s ní pět dětí. Metoděj Musil zemřel v Rychtářově 22. června 1771 ve věku 63 let, jeho manželka Kateřina zemřela 7. listopadu 1775 ve stáří 68 let v domě čís. 31, nové čís. 14 v Rychtářově.

Z jeho tří synů nejstarší František se oženil 12. srpna 1755 s Rozalií, dcerou po zemřelém Jiříku Krejčím z Rychtářova, později se usadil v Pařezovicích, kde založil početnou a dosud žijící větev Musilů pařezovských. Druhý syn Tomáš se oženil 10. července 1763 s Terezií, dcerou Jana Vymazala z Rychtářova a usadil se na gruntu čís. 19 v Rychtářově, kam se asi přiženil. Na tomto gruntu hospodařil rod Musilů z větve Tomášovy 152 let, až do roku 1932.

Nejmladší syn Metoděje Musila — Karel oženil se s Terezií Sochorovou z Rychtářova a převzal po otci čtvrtlán čís. 14. Měli sedm dětí: šest dcer a jediného syna Františka, který se narodil 27. ledna 1782. Karel Musil zemřel 23. března 1805 sešlostí věkem ve stáří 60 let, jeho manželka Terezie zemřela 25. prosince 1813 mrtvicí ve stáří 60 let.

František Musil, syn Karla se oženil již v 18 letech s Uršulou, dcerou Jiřího Badala z Rychtářova, která zemřela 17. března 1836 ve věku 55 let. V prvním manželství měl 6 dětí — 5 synů a 1 dceru. Nejstarší Jan převzal po otci čtvrtlán čís. 14 v Rychtářově. Augustin se oženil na podsedek do Radslavic, Tomáš se oženil do Radslavicek a nejmladší František se vyučil krejčím a usadil se v Rychtářově. František Musil st. se oženil podruhé s Antonií Šestákovou a měl s ní ještě 4 děti, z nichž nejmladší Karel se narodil po smrti otcově jako pohrobek. Florian se oženil a byl podruhem v Rychtářově. František Musil zemřel 18. listopadu 1843 ve věku 61 let. Ač hospodařil ještě v době roboty, byl znamenitým hospodářem a svou usedlost zvelebil.

Jan Musil, syn Františka se narodil v Rychtářově 10. května 1808 v domě čís. 14 (staré čís. 31). Oženil se s Barborou, dcerou Jana Vorače, půllánka z Roztání. Měli 10 dětí — 7 synů a tři

dcery. Ze synů dospěl jediný *František*. Jan Musil měl rád peníze a proto šetřil všude a na všem. Neopravoval budovy, které chátraly, prodal koně, protože si vypočítal, že to bude lacinější, když si dá pole obdělávat cizími potahy. Peníze jenom ukládal. Při takovém hospodaření statek scházel a chátral. Jan Musil zemřel 27. listopadu 1888 ve stáří 80 let sešlostí věkem. Manželka jeho zemřela 9. února 1873 ve věku 63 let na záduchu.

František Musil, syn Jana Musila se narodil 16. října 1843. Oženil se 5. února 1867 s *Mariannou*, dcerou Vincence Plhalu, čtvrtlánka č. 23 z Rychtářova. Od svého otce převzal zanedbaný a bořící se statek. Rozhodl se obdělávat pole sáza a musel si proto pořizovat nejen koně, ale i všecké nářadí a přivykati těžké práci, které nebyl při otcově hospodaření zvyklý. Počítal, že tchán mu pomůže, ale zmýlil se. Byl nucen si vypůjčovat peníze a dluhů mu přibývalo neboť bylo nutno stavěti obytné i hospodařské budovy, které hrozily sesutím, když otec je po celou dobu svého hospodaření neoprával.

Narodilo se jim osm dětí:

1. Alois nar. 30. června 1868,
2. Antonín nar. 31. března 1870,
3. Vincenc nar. 16. března 1872 — zemřel 30. ledna 1879 na záškrt,
4. Karolina nar. 7. července 1874,
5. Maria Anna nar. 16. prosince 1875,
6. Františka nar. 22. listopadu 1877 — zemřela 9. března 1878 na záškrt,
7. František nar. 17. dubna 1880 — zemřel 15. prosince 1880 na záškrt,
8. Robert nar. 7. července 1884.

V početnější selské rodině na zadlužené usedlosti bývají výsledky hospodaření neuspokojivé a život se stává trpkým. Nejstarší syn Alois to brzy poznal a snažil se dostati na studie. Jeho příprava z obecné školy nebyla valná. Když se v 11 letech podrobil přijímací zkoušce na gymnasiu, pravil otec zkoušejícímu profesoru, že jeho syn byl v Rychtářově nejlepším žákem. »Jací museli být ti ostatní, když tento osel je nejlepší«, pravil profesor a doporučoval otci, aby zbytečně nevyhazoval peníze, že jeho synek se na studie nehodí. Malý Musil padl před ředitelom na kolena a se sepjatýma rukama prosil, aby byl přijat. Ředitel se prosbami hochovými obměkčil a přijal jej na zkoušku. Když po dvou měsících přijel otec za synkem, prohlásil o něm třídní profesor, že je jeho nejlepším žákem. V nižších třídách patřil mezi nejlepší žáky, ve čtvrté ochaboval, v páté již byl napomínán. Od šesté se zase vzchopil a býval opět s vyznamenáním. Po šesté třídě se počal učiti cizím jazykům, italštině a němčině. Před vstupem do sedmé třídy gymnasiální se rozhodl pro bohosloví. Od prvého ročníku bohosloví se učil hebrejském. Rodiče, kteří stále zápasili s nedostatkem,

těžce sháněli peníze na byt a stravu pro studujícího syna, který se musel protloukat hodinami a živiti se sám, aby ulehčil rodičům. O prázdninách pomáhal vždy při hospodařství a na poli a snažil se, aby rodičům a sourozencům usnadnil vybřednouti z dluhů a zachrániť rodný statek. Bohosloví studioval v Olomouci.

Po vysvěcení na kněze byl v září 1891 poslán jako kooperátor a katecheta do Moravské Ostravy. Zde se účastnil též spolkového a národního života. Pro vědecké studium musel nasazovati noci. Dne 20. června 1894 byl prohlášen doktorem bohosalovní.

Chtěje vniknouti do samých základů křesťanského náboženství, zabýval se otázkou, proč víra v jednoho Boha se ujala u Hebreů, proč náboženství israelské, křesťanské a muslimské kotví v krajinách pustých a zajímal se o to, jak tyto kraje vypadají, jak žije tamní lid a jak třeba rozuměti nejstarším biblickým zprávám o vývoji víry v jediného Boha.

V roce 1895 vyžádal si dovolenou, aby mohl navštěvovati vyšší biblickou školu v Jeruzaleme. S hebrejskou bíblí procházel a projížděl blízské i vzdálenější okolí Jerusalema, četl bíblí a pozoroval krajinu, aby si vytvořil vlastní obraz o událostech, osobách i spisovatelích. Stykem s domorodci zdokonaloval se v jejich řeči a vnikal do jejich života. Uvažoval, zdali by nebylo dobré, aby se věnoval studiu místopisnému a lidopisnému. V únoru 1897 vstoupil na universitu sv. Josefa v Bejrútu, kde zůstal až do léta 1898. V léta 1899 dlel v Londýně, kde studoval ve sbírkách nahromaděných v Britisch Museu. Odtud navštívil universitu cambridgeskou. V říjnu téhož roku se dal zapsati na filosofickou fakultu berlínské university. Od roku 1904 poslouchal různé přednášky na universitě ve Vídni.

Od začátku roku 1898 podnikal vědecké výpravy. Vábily ho kraje většinou neznámé a neprobádané. Načrtával mapy neznámých krajů, oživil jejich dějiny a seznamoval se se zvyky divokých obyvatelů. Přidružil se k domorodcům jako domorodec. K získání důvěry a obliby u domácího obyvatelstva prospívala mu vrozená láska k venkovskému obyvatelstvu. Kočoval s nimi, snášel útrapy, hlad a žízeň a tím si získal jejich lásku a úctu. Stal se rodným bratrem velkého náčelníka kmene Beni Sachr a kmene Rualů.

Dr. Musil byl jedním z nejlepších znalců střední Arábie a Mezopotamie, kde podnikal přes 20 let za svízelných okolností dlouhé cesty. Urazil při nich ien na velbloudu na 9000 mil.

Velký anglický naučný slovník napsal: Není muže, který by byl tak rozšířil pravdivé poznání severní Arábie jako Dr. Musil.

Od roku 1908 působil Dr. Musil na bohoslovecké fakultě vídeňské university až do roku 1920, kdy přešel na filosofickou fakultu Karlovy university kde působil do konče studijního roku 1937/38.

Zřídka kdy však vykonával tento úkol. Dlouhé jeho výzkumné cesty vyžadovaly časté a dlouhé dovolené, takže na svém působišti byl jen hostem.

Mimo Australii poznal Dr. Musil všechny díly světa a to nejen letmo za přechodné návštěvy, ale za dlouhého pobytu. Zajímalo ho vždy národní probuzení a politický vývoj jednotlivých států. Výsledky svého úmorného bádání shrnul do vědeckého sborníku »Dnešní Orient«. V rozličných časopisech a denních listech uveřejňoval články a úvodníky. Od začátku jeho působení v Praze — od února 1920 do roku 1938 — jich vyšlo na 2000. Mimo toho napsal 8 obsáhlých svazků cestopisů, které jsou jedinečné ve světové literatuře. Pro mládež vydal 13 knížek. Vědecké výsledky jeho práce, zvláště mapy Arábie a střední Mesopotámie, jeho výzkumy o poloze biblického ráje a díla o islamském umění vynesly mu vysoké hodnosti vědecké i vojenské. Stal se generálním tajemníkem orientální a zámořské společnosti ve Vídni, jako polní podmaršálek vedl v roce 1917 misi arcivévody Huberta do Malé Asie, Syrie a Palestiny. Byl tajným radou císaře Karla, papežským prelátem, arabským šejkem a členem mnoha významných zeměpisných společností. V poslední době často trávil v zátiší kláštera strahovského a kláštera Milosrdných bratří v Praze, kde psal své články a knihy.

Láska k rodné půdě a k rolnictví jej neopustila ani ve stáří a práce zemědělská byla mu vždy vzpruhou po duševní únavě. V posledních letech svého života hospodařil se synovci na dvorech Otryby a Nový dvůr u Českého Šternberka. Zemřel v Otrybech dne 12. dubna 1944 ve věku 75 let.

Jeho mladší bratr Antonín, narozený 31. března 1870 se oženil 9. října 1900 s Annou, dcerou Jana Sochora, rolníka z Rychtářova a hospodařil na rodném gruntě. Měli 10 dětí, z nichž dvě zemřely do jednoho roku a 8 je dospělých.

Ferdinand Vlčka: O znaku Loučeně a Protivína.

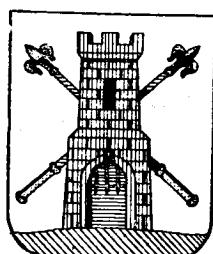
Znak městyse Loučeň pochází z nové doby, a proto nenajdeme jeho popisu či vyobrazení v díle Widimského¹⁾ neb v Ottově slovníku nauč-

Nejmladší bratr Dra Aloise Musila — Robert, narozený 7. července 1884 vystudoval též na kněze byl farářem a biskupským notářem. Zemřel v Nových Dvorech u Kutné Hory 5. listopadu 1939.

Ze synovců Dra Musila žijí: Antonín nar. 1. srpna 1905, který se oženil v Poděbradech 16. ledna 1904 s Věrou Brynychovou, Milan nar. 2. listopadu 1912, oženil se 6. ledna 1940 v Kácově s Marií Vilimovskou a Vladimír nar. 17. srpna 1914, oženil se 8. ledna 1942 ve Zdebuze s Marií Pudilovou. Neteře: Marie nar. 22. září 1902 se provdala 21. června 1920 za Aloise Jelínka v Praze, Anna nar. 26. listopadu 1903, se provdala 7. dubna 1931 za Josefa Špidila, Veronika nar. 3. února 1907 se provdala 3. února 1931 za Františka Sedláčka, Aloisie nar. 17. prosince 1908 se provdala 4. listopadu 1931 za Leopolda Sochora v Nových Dvorech a Zita nar. 7. května 1917 se provdala 9. června 1937 za Jana Štelce.

Druhá větev Musilů, která vlastnila usedlost čís. 19 v Rychtářově, pokračovala Tomášem, synem Metoděje Musila k Františku Musilovi, řediteli měšťanské školy v Bučovicích, který zemřel 6. února 1918. Rodného gruntu čís. 19 v Rychtářově se zřekl ve prospěch své sestry Františky provdané za řídícího učitele Františka Sochora v Rychtářově. Syn Františka Musila — Ing. Jaromír Musil žije v Praze.

Prameny: farní matriky obce Rychtářova v Dědicích u Vyškova, gruntovní knihy obce Rychtářova v zemském archivu v Brně a u okresního soudu ve Vyškově. Kronika rodiny Musilovy, kterou napsal Ing. Jaromír Musil a spis. Ing. Dr. Edv. Reicha: Alois Musil, selský synek světovým cestovatelem.

Obr. 1.

Obr. 2.

Obr. 3.

roveně městys nadán znakem, což obojí potvrzeno diplomem, daným ve Vídni dne 14. pros. 1909, dodnes chovaným na MNV v Loučeni. Znak, jehož vyobrazení přinášíme (obr. 1.), popisován jest takto: Ve stříbrném štítu na zeleném trávníku červená věž se třemi stínkami, jedním oknem a modrou branou, s napolo spuštěnou stříbrnou padací mříží. Za věží se kříží dvě modré liliová žezla se zlatými liliemi a stejnými rukojeťmi.

Pokud se týká znaku města Protivína, Ottův slovník naučný nepřináší ani popisu, ani vyobrazení. Widimský, jehož dílo vyšlo 1864, otiskuje původní znak města, jak patrno na obrázku (obr. 2.): v červeném poli hořejší polovina stříbrného českého lva. — Mezitím byl však 27. listopadu 1899 Protivín povýšen na město, a dne 29. srpna 1902 udělen novému městu nový znak

(obr. 3), skládající se ze štítu hlavního a středního. Hlavní štít jest štípen. V pravé polovici jest stříbrný český korunovaný lev v červeném poli. Levá polovina jest rozdělena. Hořejší čtvrt jest sedmkrát stříbrně-modře rozpoltěna. V dolejší jest ušatá hlava Turčína, na níž stojí černý havran, obojí ve zlatém poli. Na srdečním štítku jest stříbrná věž se stínkami na černém trojvrší v červeném poli. — Levá polovina štítu hlavního a srdeční štítek jsou součástmi rodového znaku pánu ze Schwarzenberka, jako drívějších držitelů města. Pravá polovina štítu hlavního jest částečně pozměněný původní znak někdejšího městyse.

¹⁾ Vincenz Robert Widimsky: »Städtewappen des öster. Kaiserstaates«.

Václav Polák: Slovanská složená jména osobní.

Dosavadní průzkum slovanských jmen osobních se omezoval spíše jen na sbírání materiálu než na jejich výklad, jak na to ukazují na příklad práce Miklosichovy,¹⁾ Tupikovovy²⁾ nebo Weigandovy³⁾ a Maretícovy,⁴⁾ pokud nehledíme k speciálnějším studiím, jaké psal v Rusku na př. I. Sobolevskij, G. G. Ginken, Čečulin, Sokolov a j.⁵⁾ Jejich kritické zhodnocení podal svého času W. Taszycki,⁶⁾ který také kritice podrobil i polskou onomastiku. Naproti tomu zhodnocení novějších českých prací onomastických, o jejichž soupisu za 19. století se před tím pokusil Č. Zíbrt,⁷⁾ podal

Václav Flajšhans,⁸⁾ který se ozději ještě několikrát zabýval jmény osobními.⁹⁾ Všechny tyto práce podobně jako v Polsku nebo v Rusku, i když někdy zasahují větší úsek jmenoslovny, jako na př. ve studii H. Batowského¹⁰⁾ o českých jménech v kronice Kosmově, trpí nedostatkem zřetele na celkovou problematiku osobních jmen slovan-

¹⁾ F. Miklosich, Die Bildung der slav. Personennamen, Denkschr. d. Akad. d. Wissensch., Ph.-hist. Kl., Wien 1860.

²⁾ N. M. Tupikov, Slovar drevne-russkich ličnych sobstvennykh imen, S.-Peterburg 1903; srov. též: M. Moroškin, Slavjanskij imenoslov ili sobranije slavjanskikh ličnych imen v alfavitnom porjadkě, 1867.

³⁾ G. Weigand, Die bulgarischen Rufnamen, ihre Herkunft, Kürzungen und Neubildungen, XXVI—XXIX Jahresbericht des Instituts für rumänische Sprache zu Leipzig, 1921, 104—191.

⁴⁾ T. Maretíć, O narodnim imenima i prezime-nima u Hrvata i Srba, Rad. Jugosl. Akad. Zna-nosti i Umjetnosti LXXXI, 1886, 81—146, LXXXII, 1886, 67—154; k tomu cenné doplňky v. K. Jireček, Die Romanen in den Städten Dalmatiens während des Mittelalters, Denkschr. d. Akad. d. Wissensch. Ph.-hist. Kl. 48, 1902, 71—74; 49, 1904, 65—79.

⁵⁾ A. I. Sobolevskij, Zaměтки o sobstvennykh imenach v velikorusskikh bylinach, Živaja starina 1890, 93 a n.; G. G. Ginken, Drevnějšija russkija dvoenosovnyja ličnyja imena i ich umen'sitel'nyja, ibid. 1893, 440 a n.; M. Čečulin, Ličnyja imena v pisecovych knigach XVI v. ne vstrččajuščijasja v pravoslavných svjatkach, Bibliograf 1890; A. Sokolov, Russkija imena i prozvišča v XVII v., Kazan' 1891; M. Tupikov, Zamětki k istoriji drevně-russkikh ličnych sobstvennykh imen, Peterburg 1892 a pod.

⁶⁾ Witold Taszycki, Najdawniejsze polskie imiona osobowe, Kraków 1926.

⁷⁾ Bibliografie historie čes., Praha 1900, I, 172 a n.

⁸⁾ Nová literatura o slovanských jménech osobních, Nové Atheneum 1, 1919, 1920.

⁹⁾ Naše nejstarší jména osobní. Naše řeč 10, 1926, 257, a n.; 11, 1927, 193 a n.; 12, 1928, 169 a n. V. Flajšhans se tu zabývá jménem Krok (k tomu srov. z poslední doby V. Polák, Časopis pro moder. filologii 26, 1940, 341 a n.), Božena, Kresina a Kazi.

¹⁰⁾ H. Batowski, Materiał językowy czeski w »Kronice Czechów« kanonika Praskiego Kosmy, Slavia Occidentalis 9, 1930, 8 a n.

ských. Lze to konstatovat i v onomastických pracích z poslední doby, jež si volí za thema jen dílčí problémy.¹¹⁾ Souhrný obraz českého systému osobních jmen se pokusili teprve podati Václav Davídek, Karel Doskočil a Jan Svoboda v knize Česká jména osobní a rodová, Praha 1941, bez velkého zdaru. Jmenoslovny materiál český dosud rozebrán nebyl na rozdíl od Poláků nebo Rusů, u nichž v dosavadních, byť ne zcela dokonalých pracích, můžeme viděti aspoň slibné počátky. Proto badatel o českých osobních jménech stále musí pracovat jen s rejstříkovým materiélem, rozšířeným v těchto publikacích:

1. *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae I a n.*, Praha 1885 a n.;
2. *Archiv český* čili staré písemné památky české i moravské, sebrané z archivů domácích i cizích, Praha 1840 a n. (dosud 36 svazků);
3. G. Friedrich, *Codex diplomaticus et epistolarius regni Bohemiae*, Praha 1907 a n. (dosud 2 díly a první svazek dílu 3.);
4. *Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae I*, 1836 a n. (15 svazků);
5. Dvorský — Emler, *Reliquiae tabularum terrae*, Praha 1868;
6. J. Kapras, *Pozůstatky knih zemského práva ínž. opavského*, 1906—8;
7. Cl. Borový, *Libri erectionum*, 1875—1883, Tingl — Emler, *Libri confirmationum*;
8. V. Hrubý, *Archivum Coronae regni Bohemiae*, Praha 1935 a n. (dosud 2 díly);
9. Jan Gebauer, *Slovník staročeský*, Praha 1903 (dosud 2 sv. po heslo netbanlivý);
10. B. Mendl, *knihy počtů města Brna z let 1343—65*;
11. V. V. Tomek, *Základy starého místopisu Pražského*, Praha 1866—1875;
12. Josef Teige, *Základy starého místopisu Pražského*, Praha 1910—1915;

¹¹⁾ Srov. na př. Jan Svoboda, *Příspěvky k studiu českých jmen osobních a místních*, Časopis pro mod. filologii 26, 1940, 421, a n.; 27, 1941, 104 a n.; V. Polák, *Celtica I*, Krok — Krak, ibid. 26, 1940, 341 a n.; Máňa, ibid. 27, 1941, 151 a n.; Marie, Naše řeč 23, 1939, 197 a n.; 225 a n.; Maria, Aus der Geschichte dieses Eigennamens im Čechischen, Zeitschrift f. Namenforschung 18, 1942, 81 a n. atd.

13. B. Dudík, *Nekrolog Podlažický a další nekrology*, jako na př. nekrolog Drkolenský, Krumlovský;

14. Rozmanité urbáře, z nichž cituji Urbář drkolenský, otištěný v Věst. Čes. akad. 1899, 141 a n., Urbář jistebnický, otištěný ve Věst. Čes. akad. 1900, a n., J. Emler, *Urbář hradišťský*, Praha 1884 a pod.¹²⁾

Ve srovnání s českými poměry jest na tom mnohem lépe polská jazykověda. Zde má badatel k disposici rozpravu W. Taszyckého,¹³⁾ podávající vedle sbírky jmenného materiálu polského také rozbor s kritickým zhodnocením dosavadní práce o slovanských osobních jménech vůbec. O materiál Taszyckého se opřela synthetická studie Jana Otrębského,¹⁴⁾ usilující už o stanovení základní jazykovědné problematiky osobních jmen polských. V oblasti ruské nebo jihoslovanské ani k takovým základním pokusům nedošlo. Ovšem ani práce polské nebo částečně české, jak jsem je tu citoval, nepřináší vlastní jazykovědné hodnocení slovanských osobních jmen. Přidržují se v tom dosavadních interpretací, jak byly podány s dosavadním řešením osobních jmen složených a jednoduchých v ostatních jazycích evropských. Jedině H. Osthoff a H. Jacobi¹⁵⁾ se pokusili s jazykového hlediska uvést ve vzájemnou souvislost slovanská jmenná komposita jako neproduktivní typ slovotvorných principů slovanských a složená jména slovanská typu *Bořivoj* s produktivní komiscí řeckou a germánskou a stanovili tak — zdálo se, že definitivně — jádro slovanské problematiky osobních jmen zejména složených. I když nevyčerpali a nedořešili základní otázky, přece aspoň naznačili, že slovanská osobní jména složená, vlastně jen jejich jediný typ s verbálním členem, jest třeba řešit ve vztahu k ostatním kompositům a že jest jen tak možné jazykovědné zvládnutí

¹²⁾ Nevyčerpávám tímto soupisem ovšem všechny prameny českých jmen osobních, uvádím jen ty nejdůležitější a nejznámější.

¹³⁾ Najdawniejsze polskie imiona osobowe, Kraków 1925.

¹⁴⁾ O najdawniejszych polskich imionach osobowych, Wilno 1935.

¹⁵⁾ H. Osthoff, *Das verbum in der nominalcomposition im deutschen, griechischen, slavischen und romanischen*, Jena 1878; H. Jacobi, *Compositum und Nebensatz*, Bonn 1897.

jejich problematiky. Nedá se však říci, že by jazykovědné hodnocení aspoň některých dílčích otázk, ne-li vůbec celé základní problematiky, jak bylo podáno a jak vyplynulo z těchto prací, bylo definitivní pro pochopení slovanské soustavy osobních jmen. Plyne to ostatně i z dosavadního hodnocení záhad slovanských komposit vůbec.¹⁶⁾

Otázka původu a stáří slovanských složených jmen osobních typu *Svatopluk*, *Ludmila*, *Držkraj*, *Bořivoj*, *Bohumil* a pod. se obecně dosud řešila na podkladě these o jejich praslovanském a vůbec prajazykovém charakteru indoevropském.¹⁷⁾ Pojímala se jako zbytek starobylého a vzněšeného systému indoevropského. Proti thesi¹⁸⁾ jak ji formuloval V. Ertl, jakoby se podle cizích vzorů složených jmen *Oldřich*, *Bedřich*, *Žibřid* atd. z něm. *Ulrich*, *Friedrich*, *Siegfried* atd. se mohla vyvinout podobná jména česká, jako na př. *Bořivoj*, *Spytíhněv*, *Vratislav*, se může namítnat ledacos, jímž se dokazuje a dokáže mnohem větší stáří, než s jakým počítá V. Ertl. Jde přece o skupinu osobních jmen, která jest ve všech slovanských jazycích, což nemůže se jen tak přejít při posuzování jejich stáří. Proto vzhledem k tomu, stejně jako vzhledem k faktu, jak na něj zcela správně upozorňuje J. Svoboda,¹⁹⁾ že složená jména osobní v jednotlivých jazycích slovanských obsahují také velmi často slova nebo kořenné útvary, které se obecně nezachovaly ve všech jazycích slovanských, jako na př. slovo *ratz* »boj« v osob. jméně *Načerat*, *Načerat*, nebo která mají v jazycích

¹⁶⁾ Srov. V. Vondrák, Vergl. slav. Gram. 2. vyd., I. Göttingen 1924, 672 a n.; Jan Łoś, Wyrazy złożone z forma cząsownikową w pierwszej części, Sprawozd. z pos. Ak. Um. w Krakowie 1906. Nr. 4, 2–6; Gramatyka polska II, 1925, 265 a n.; Dickeimann, Untersuchungen über die Nominalkomposition im Russischen 1, Leipzig 1934 a pod.

¹⁷⁾ Srov. na př. J. Otrebski, op. cit.; Jan Svoboda, Přehled českých osobních jmen s hlediska jazykového v knize Česká jména osobní a rodová, 13 a n.; F. Solmsen, Indogermanische Eigennamen als Spiegel der Kulturgeschichte, hg. von E. Fraenkel, Heidelberg 1822, passim.

¹⁸⁾ Srov. Gebauer — Ertl, Příruční mluvnice česká, 9. vyd., I, str. 152.

¹⁹⁾ Op. cit. 17.

²⁰⁾ Dolož. jako *Nacerad*, Friedrich, Codex diplom. I, 261 pro rok 1180, *Nacherat* pro rok 1188, ibid. 294; *Nescherath* pro r. 1195/7, ibid. 323; *Načerat*, Kosm. pokrač. pro r. 1126. Srov. též *Rā-*

slovanských docela jiný (nový) smysl, jako na př. složka *sočet* — ve slově *Svatopluk* (*Svetopluk*)²¹⁾ a pod., považují se obecně za vrstvu jmen, která se vykládá jako dědictví z dob prajazykových, a spojují se přímo s řeckými a germánskými osobními jmény složenými²²⁾ jako jsou na př. řec.

Etreakles, Eurokles, Arodotos, Apollodoros, Age-laos nebo něm. *Waldmar*, sthněm. *Dietrich* — něm. *Dietrich*, sthněm. *Hruodberth* — něm. *Robert* a pod. Při tom však germánská nebo řecká osobní jména složená jako hlavní a representativní součást předpokládaného indoevropského systému osobních jmen²³⁾ ve vztahu k podobným

tibor. dolož. Friedrich, op. cit. 376 (1088), 218 (1169), 416 (1173), 239 (1174), 246 (1177), 266 (1180/2), 265 (1181), 270 (1183), 422 (1183), 425 (1185), 289 (1187), 294 (1188), 297 (1189), 307 (1192), 444 (1194), 323 (1195), 331 (1197) atd.

²¹⁾ Jde tu o význam »sílný, mocný«, obdobný významu složky *snel-* v něm. významu osob. jména *Snel-folc*.

²²⁾ K jejich problematice srov.: A. Bähnisch, Die deutschen Personennamen, Leipzig-Berlin, 5. vyd., 1920; H. Hirt, Etymologie der neuhighdeutschen Sprache, München 1909, 306 a n.; R. Kleinpaul — H. Naumann, Die deutschen Personennamen, 2. vyd., Berlin 1921; F. Kluge, Deutsche Namenkunde, 5. vyd. od A. Götze, Leipzig 1930; M. Gotschald, Die deutschen Personennamen, Berlin 1940; A. Bach, Die deutschen Personennamen, Berlin 1943; W. Pape, Wörterbuch der griech. Eigennamen, 3. vyd. Braunschweig 1884; A. Fick, Die griechischen Personennamen, Göttingen 1874; F. Bechtel, Die einstammigen männlichen Personennamen des Griechischen, die aus Spitznamen hervorgegangen sind, Abhandl. d. kgl. Ges. d. Wiss. zu Göttingen, Phil.-hist. Kl. N. F. II, Nr. 5, Berlin 1898; Die attischen Frauennamen, Göttingen 1902; Die histor. Personennamen des Griech. bis zur Kaiserzeit, Halle 1917; M. Lambertz, Die griech. Sklavennamen, Progr. Wien 1907—1908; S. Copalle, De servorum Graecorum nominibus capita duo, Diss. Marburg 1908; R. Hirzel, Der Name, Ein Beitrag zu seiner Geschichte im Altertum und besonders bei den Griechen. Abhandl. d. Sächs. Gesell. d. Wiss. Phil.-hist. Kl. 36, Leipzig 1918. 2. Abhandl. 1921; E. Schwyzer, Griechische Grammatik I, München 1939, 633 a n.; E. Fraenkel, Pauly-Wissowa-Kroll, Realencyklopädie des klass. Altertums XVI, 1935, 1611 a n. (Namenwesen); F. Solmsen, Indogermanische Eigennamen 111 a n., 153 a n. z hlavní literatury s odkazy na další literaturu.

²³⁾ Srov. K. Brugmann, Grundriss der vergleichenden Grammatik der idg. Sprachen, 2. vyd. II, 1. Strassburg 1906, 177 a n.

jménům keltským, illyrským a indo-iránským²⁴⁾ svým způsobem jsou výrazem i součástí jazykového typu na rozdíl od soustavy jmen slovanských nebo baltských,²⁵⁾ máme-li na mysli, že právě v těchto jazyčích složená slova patří k produktivnímu typu slovotvorných prostředků²⁶⁾, a to nejen v oblasti knižního jazyka básnického nebo sakrálního jako jistý prostředek stylistický, nýbrž i — a to je nejdůležitější — ve sféře běžného jazyka hovorového, jak to bylo na př. několikrát za různých příležitostí zdůrazněno pro řečtinu.²⁷⁾ Pro jazyky germánské není samozřejmě zapotře-

²⁴⁾ Srov. kromě Solmsena, op. cit. a E. Fraenckela, *Realencyklopädie* I. c. tyto studie: A. Holder, *Altceltischer Sprachschatz*, Leipzig 1896; Pottier de Courcy, *Dissertation sur l'origine et la formation des noms de famille en Bretagne*, Rennes 1850; G. Dottin, *La langue gauloise*, Paris 1918, 91 a n.; P. Woulfe, *Sloinnt Gaedeal is Gall. Irish names and surnames*, Dublin 1923; Frik, *Die griech. Personennamen*, Göttingen 1874, LXVI a n.; K. Zimmer, *Zur Personennamen-Bildung im Irischen* KZ 12, 1891, 158 a n.; H. Krahe, *Lexikon altillyrischer Personennamen*, Heidelberg 1929; F. Justi, *Iranisches Namensbuch*, Marburg 1891; A. F. Pott, *Alpersische Eigennamen*, ZDMG 13; Hilka, *Beiträge zur Kenntnis der ind. Namengebung*, *Die altind. Personennamen*, Breslau 1910 a pod.

²⁵⁾ A. Leskiene, *Litauische Personennamen*, Idg. Forsch. 26, 1909, 325 a n., 28, 1911, 390 a n.; A. Bezzenger, *Bildung der altpreuss. Personennamen*, Altpreuss. Monatschr. 13, 1876, 385 a n.; E. Lewy, *Die altpreuss. Personennamen*, Diss. Breslau 1904; R. Trautmann, *Die altpreussischen Personennamen*, Göttingen 1925; Buga, *Apie lietuvių asmens vardus*, Lietuvig Tauta 2, 1—50 a pod.

²⁶⁾ Nemám tu ovšem na mysli typ splynulin, jako na př. stsl. *brat̄-sestroma*, deminut. *brat̄-sestrica*, srov. lit. *brólis sesulē* »bratr a sestra«, pol. *wielka-noc*, čes. *země-třesení*, *Bohumil* atd. Tento typ jest podle potřeby stejnometně produktivní ve všech jazyčích a vzniká splynutím ustáleného spojení jako názvu pro jistý pojmový celek. O otázku vlastních složení při tom ani nejde.

²⁷⁾ Srov. K. H. Meyer, *Untersuchungen zum schmückenden Beiwort in der griech. Poesie*, Diss. Münster, 1913; G. Meyer, *Die stilistische Verwendung der griech. Nominalkomposita*, Diss. Basel 1923; Magnien, *Les composés dans la langue et la pensée homériques*. Racolta Ramorino, Milano 1927, 27—48; Williger, *Sprachliche Untersuchungen zu den Komposita der griech. Dichter des 5. Jahrhunderts*, Göttingen 1928.

bí ani snad na to zvlášť upozorňovat. Tak jest tu nominální komposice běžným jazykovým prostředkem slovotvorným.

Strukturální zhodnocení jmenných složenin jako slovotvorného principu jazykového systému v syntaktickém plánu jazykové výstavby, jako tomu je na příklad v staré indičtině, by ukázalo — zdá se mi — zcela názorně, jak samostatně a z docela jiných strukturálních předpokladů pěs paralelní vývoj řecký a staroindický vyrůstá kategorie složených slov. Ostatně na hodnocení indo-iránského typu komposit jako samostatného prostředku slovotvorného bez genetických vztahů k paralelním formacím řeckým a germánským ukazuje také okolnost, že v staré indičtině zejména v jazyce starším se vyskytají mnohem více než později t. zv. nepravá komposita, vlastně splynuliny na způsob čes. *země-třesení* (z původ. *země třesení*), v nichž se v prvním členu komposita objevuje substantivum v plném pádovém útvaru, jako na př. *nišam-pati* »pán kraje« (srov. čes. *zeměpán*), *dīpas-pati* »pán nebe« (srov. něm. *Himmelsherr*) a pod. Tento typ se považuje obecně za starý a původní.²⁸⁾ Z takových faktů pak lze soudit, že ani ve staré indičtině — jak se zdá — v nejstarším období nebylo skládání jmených základů produktivní typ slovotvorný, neboť by se jinak jazyk neuchyloval k nezvyklému tomuto typu tvoření tam, kde je nominální komposice součástí jazykového typu, kdyby v této době existoval v jazyce nominální komposice tak, jak se později vyvinula a jak ji známe z jazyka psaného. To pro hodnocení indoevropského rázu jmenného skládání vůbec jest velmi důležité, ukazuje-li se, že v staré indičtině jmenná komposice ani v svých obecných základech nebyla anebo nemusila být od původu obecným prostředkem slovotvorným, až na ty jevy, které jsou zcela obecné a pro něž výklad ze společného jádra prajazykového není logicky nutný, neboť mohlo k nim dojít zcela nezávisle a na pozadí zcela jiných strukturálních předpokladů jazykových. Mongolské útvary, jako na př. *šira aīrak* (žlutý nápoj) »pivo«, *šira usun* (žlutá voda)

²⁸⁾ A. Thumb, *Handbuch des Sanskrit*, Heidelberg 1905, 666. Za tisku této úvahy vyšla studie V. I. Kal'anova »Klassifikacija složnych slov v sanskrítě«, Izvestija Akad. nauk SSSR, otd. liter. i jaz. 6, 1947, 77 a n., v níž se autor pokouší o sociologický výklad indických složených jmen.

»lymfa« nebo *dagun-u uzagan* (doslova: hlasu nauka) »fonetika«²⁹⁾ ukazují — doufám — zcela náznorně, jak nezávisle může dojít k vzniku analogických typů, neboť mongolské útvary připomínají výstavbu typy, s nimiž se potkáváme v staré indičtině a o nichž se tvrdí, že jsou v staré indičtině dědictvím prajazykovým, ačkoliv mohly v jazyce vzniknout zcela sekundárně a v jednotlivých jazyčích nezávisle na sobě.

Užívání nominálních komposit s participiálním základem jako jádrem na místě vedlejších vět, srov. na př. sti. *ardha-pada spršta-bhumih* »zatím co se dotýkal (partic. -*spršta-*) poloviční (-*ardha-*) nohou (*pada*)³⁰⁾ země (*bhumih*)« se s hlediska syntaktické výstavby věty evropské pronikavě liší od indoevropského typu větného, jak si jej konstruovala jazykověda. Bude je proto zapotřebí řešit na podkladě konvergenčních interfe-

²⁹⁾ Wörterbuch der heutigen mongolischen Sprache, unter Mitwirkung von W. A. Unkrig, zusammengestellt von R. Bleichsteiner und W. Heissig, Wien—Peking 1941, s. v.

³⁰⁾ To jest »prsty«. Poměr těchto vícečlenných komposit k dvoučlenným složeninám zajímá V. I. Kal'janova, op. cit.

rencí s jazykovým typem s konverbálními útvary, jaký na příklad představuje jazykový typ mongolský, turecký nebo některých jazyků kavkazských, tedy s jazykovým typem středoasijským nebo snad spíše eurasijským,³¹⁾ a to na podkladě interferenčních konvergencí v kontextu jazykových svazů, jak je má na mysli N. S. Trubekoj³²⁾ nebo Roman Jakobson³³⁾.

(Pokračování)

³¹⁾ Nazval bych tedy tento typ nejraději eurasijský, ovšem v jiném strukturálním dosahu, než jaký měl na mysli kdysi R. Jakobson. K charakteristice evrazijskogo jazykovogo sojuza, Paris 1931, přestože geografická oblast jazykového svazu, s jakým pracuje Jakobson, se téměř kryje s rozšířením typu, jaký mám zde na mysli, ovšem s tím rozdílem, že pojem Jakobsonův, myšlený synchronicky, promítám diachronicky v několika rovinách na otázku jazykového vývoje jazykových celků těchto oblastí. O něco podobného se pokusil pro tocharskou problematiku P. Poucha.

³²⁾ Premier Congrès de Linguistes à la Haye.

³³⁾ K charakteristike evrazijskogo jazykovogo sojuza, Paris 1931; Sur la théorie des affinités phonologiques des langues. Actes du Quatrième Congrès International de Linguistes, Copenhague 1938, 48 a n.

Josef Fiala: Primátorský rod Štrafu v Novém Městě na Moravě.

V druhé polovině XVI. a v celém XVII. století nacházíme na důležitých místech městské správy novoměstské a velmi často přímo v čele jejím osoby z rodu Štrafu. Po dědu otec a po otci syn téměř bez přestávky sdílí důvěru svého gruntovního pána i svých spolu sousedů a v čele městské správy jako její hospodář, zvaný později primátor, řídí osudy svého rodného města. Někteří členové rodu odcházejí do ciziny. Bohatství rodu umožňuje jim i tu dosáhnout vynikajícího postavení a úřadu a oni zvyšují slávu svého rodu i jeho význam nadprůměrností svých životních úspěchů. Ač rod vymírá v Novém Městě v mužské linii v roce 1702, zůstal tu po přeslici až do dnešní doby a v řadě pokrevních potomků najdeme významné rodáky, z nichž některí se stali chloubou celého národa.

Prvním známým členem toho rodu je Mikuláš Štrafa, kterého najdeme v letech 1543—1552 mezi členy městské rady. Byl majitelem sousedského gruntu č. 201, jehož cena nepřevyšovala asi 200 kop. Ještě v roce 1554 je rukojmím za Jiříka Veleny, ale již v roce 1556 přejímá pohledávku otcovu jeho syn Jan. V registrech sirotčích najdeme

v té době jeho tři syny Jana, Vávru a Pavla, o nichž se praví, že Jan se oženil a Vávra s bratrem jsou na svém domě a jsou »statkem nedílníkem. Rodný dům patřil dědickým právem nejmladšímu Pavlovi a skutečně v roce 1564 nacházíme jej v soupisu, co který ze soudů dal na půjčku pánum z Pernštýna, jako souseda na tomto domě.

Synové Mikuláše Štrafy byli lidé nadprůměrných kvalit. Ač pocházel z neprivilegovaného domu předměstského, dovedli se propracovat mezi své privilegované sousedy — majitele právovárečných domů a rozmnosit svůj majetek tak, že mezi nimi dosáhli vynikajícího postavení a blababytu.

Nejstarší Jan se oženil v roce 1555 s Annou, dcerou novoměstského souseda, Vávry Krkova. Ač neměl ještě vlastní usedlosti, stal se již v roce 1558 členem městské rady. V roce 1560 koupil s oběma svými bratry právovárečný dům č. 115 vedle tehdejší budovy radniční, ale odkoupil již v roce 1565 podíl na domě svých bratrů.

Prostřední Vávra se oženil v roce 1560 s Kateřinou, pocházející z rodu Mlzníků, který již na sklonku XV. století hospodařil na domě č. 15.

Sňatkem získal tento právovárečný dům, v němž byl tehdy i domácí pivovar jako v řadě jiných právovárečných domů. Tchyně Vavřincova, Kateřina, zvaná v zápisu »stará Mlznice« si vedle bohatého výměnku vymínila každý týden i pivo. Vavřinec tu však brzy pozbývá svého příjmení a silou zvyku přijímá příjmení »po chalupě« — Mlzník.¹⁾

Nejmladší Pavel prodal kolem roku 1569 rodinný dům č. 201 a získal sňatkem právovárečný dům č. 103 — pozdější to panský »renthauz«, který byl před tím majetkem Buriana Hrstky. Ač manželské smlouvy nenajdeme v knize smluv svatebních z r. 1552, vyplývá z jiných zápisů, že manželka Pavla Strafy byla dcerou Buriana Hrstky.

Ale vlastnictví právovárečných domů nestačilo průbojnosti synů Strafových. Skupovali masné krámy, pozemky zvané »svobodné role«, které netvořily nezbezpečitelnou součást dědičných pozemků u jednotlivých městských domů. Všichni tři koupili v roce 1570 »stupy« u rybníka Sadového a zřídili tu mlýn, později zvaný Klečkův. Jan odkoupil v roce 1593 podíl bratrů na tomto mlýně. Druhý bratr Vavřinec koupil v roce 1579 »stupy« na potoku z lesa Ochozy a zřídil tu mlýnec, který po majiteli z doby kolem roku 1600, Zikmundu mlynářovi, dostal i s rybníkem přezvisko Zichův. Nejmladší Pavel koupil se souhlasem vrchnosti v roce 1572 »sklenou hut na Vříšti« od sirotků mistra Jana, sklenáře v Německém za 700 kop.

Vážnost těchto tří bratří ve městě jasně vysvítá z toho, že při důležitých rodinných smlouvách najdeme svědky z řad předních měšťanů i šlechtice povětšině z řad panských služebníků. Jsou pravidelně členy městské rady a někdy i primátory. Jan dokonce již roku 1566, kdy neměl patrně ještě ani 40 let.

Po Janu Strafovi, který zemřel v roce 1605, zůstaly 4 děti, dcera Dorota, provdaná v roce 1577 za tišnovského souseda Matouše, syna Jana Tomana. Při její svatbě byl světkem Jan starší Humpolecký z Rybenska. Když ovdověla, provdala se po druhé za Mikuláše Ujce z Pendorfu. Syn Pavel se oženil asi roku 1593 s Dorotou, vdovou po neobyčejně bohatém sousedu v Bystřici nad Pernštýnem, Jiříkovi Bočkovi, předku to známého moravského archiváře Antonína Bočka. Sňatkem získal jen z jednoho domu Bočkova v ceně 1600 kop podíl 533 kop, který mu byl vyplacen do roku 1608. Pavel Strafa zůstavil dvě dcery: Zuzanu, provdanou v r. 1621 za Pavla Hánu, mlynáře v Novém Městě na č. 81 a Alžbětu,

¹⁾ Vavřinec Strafa brzy ovdověl a oženil se v roce 1563 s Lidmilou, dcerou Jana Řešítka, novoměstského souseda na č. 6. Její bratr Jiřík měl za ženu Magdalenu, dceru bystřického měšťana Jana Stosa, která se pak provdala po smrti manžela za Jiříka Bočka v Bystřici nad Pernštýnem.

provdanou téhož roku za Pavla Slavického, měšťana v Třebíči. Svědky svateb byli Jiřík Humpolecký z Rybenska a Šebestián Želechovský z Želechova. — Druhá dcera Jana Strafy, Kateřina, se provdala za Jana, syna Matějka Mlynaříka z novoměstského mlynářského rodu Mlynáříkova. Jan Matějka, koupil po jejím strýci Vavřincovi Strafovi-Mlzníkovi mlýn Zichův a později přešel na mlýn od otce ženina zděděný, který v svém stáří prodal v roce 1635 Janovi Klečkovi, úředníku panství novoměstského. Druhý syn Martin se oženil v r. 1595 s Maruší, vdovou po Martinu Janovi a svatbě byl přítomen otčím nevěsty, Tomáš Hala z Nové Vsi a urozený pán Jan Adam Volbram ze Štěkře, bývalý majetník domu č. 11, který Martin Strafa tímto sňatkem získal.

Po Vavřincovi Strafovi-Mlzníkovi, který zemřel v roce 1591, zbylo 7 dětí. Nejstarší dcera, Anna, se provdala za Martina z Jimramova. Druhá dcera Kateřina se provdala r. 1590 za Šimona Voděradského, majetníka domu č. 9. Svědky svatby byl Martin Stanický z Bukovce a Jiřík Humpolecký z Rybenska. Šimon Voděradský byl primátorem města v letech 1600—1611. Syn Jan Mlzník, dědic rodné usedlosti, se oženil s Annou, dcerou urozeného pána Jana Harce z Města Žďáru, po druhé r. 1607 se Saloménou, dcerou Jana Chrta, předtím provdanou za Pavla Alexu, syna Alexy Mlynaříkova z t. zv. Mlynaříkovského mlýna v Novém Městě a po třetí s Dorotou, vdovou po Janu Kuthanovi, majeteli domu č. 115. Druhý syn Pavel Mlzník se oženil roku 1598 se Zuzanou, dcerou novoměstského mlynáře Matouše Kvaničky, ale vyženil tím jen dům č. 22 bez t. zv. mlýna holákovského, který si ponechal sám majitel panství, Vilém Dubský z Třebomyslic. Dcera Alžběta se provdala r. 1594 za Šimona, syna Václava Sládka z Poličky. Její manžel, zvaný pak Šimon Polický, byl novoměstským rektorem a hospodařil na právovárečném domě č. 10. Dcera Dorota si vzala Jana Poděbradského, ale manželské smlouvy chybí. Její manžel byl synem Matouše Hložka, měšťenina města Poděbrad a dům č. 126 získal sňatkem s první manželkou, vdovou po Šimonu Jankovi. Poslední syn Matěj byl ještě dítětem, když mu zemřel otec. Při postupu domu č. 13 jeho bratru Janovi zajistili, aby Matěj byl dán do školy »k učení liternímu, na náklad bratra Jana. V roce 1594 vandroval »po řemesle« a v roce 1598 a 1599 mu posílali po několika zlatých na expensis do Prahy.

Nejmladší syn Matěj spolu se starším Pavlem odešli pak asi r. 1613 do Křižanova. Tam Pavel Mlzník zemřel, zůstaviv syna Jakuba. Vdova se provdala za Honse provazníka, který vyučil sirotka řemeslu provaznickému. Jeho rodné jméno prodělává v matrice křižanova proměnu z Mlzník na Melzník a pak na Mezník. Stal se zakladatelem měšťanského rodu křižanovavců

Mezníků, u nichž se po několik generací udrželo řemeslo provaznické. Z rodu vyšel známý zemský a říšský poslanec z šedesátých let min. století Dr. Antonín rytíř *Mezník* a Němci ubitý zemský pre-sident Jaroslav *Mezník*.

Po nejmladším synu Jana Štrafy, Pavlovi, který zemřel před rokem 1614, zůstaly tři děti. Dce-ra *Dorota* se provdala r. 1628 za Bartoloměje Bar-víře z města Polné a svědkem svatby byl Jiří Humpolecký z Rybenska. Její manžel se původně přiženil na dům č. 84, kde provozoval řemeslo barvířské pod jménem Bartoloměj Karel nebo Karlovský. Jeho syn Eliáš, též barvíř, byl primá-torem města v letech 1654, 1655 a 1662. — Syn *Jan* zemřel po těžké nemoci v r. 1626. — Dcera *Anna* si vzala roku 1590 Jana, syna, Martina Pavlova nebo Hrdého z Boskovic a odešla z města. Její dcera Lidmila měla za manžela Kašpara Valdana z Valdu, úředníka na Svatobořicích.

Podivno, že žádné z dětí Jana Štrafy neudrželo rodný dům, který byl prodán v roce 1605 za 1000 kop Matěji Lichtenbergerovi, zvanému též Kuhan. Dům byl patrně značně zveleben Janem Strafou, který jej koupil pouze za 420 kop. Dům se vrací do rukou rodiny až v roce 1649, kdy jej koupil zeť Martina Štrafy, syna Janova.

Syn Janův, *Martin*, jemuž byl za svědka svatby úředník panství novoměstského Mikuláš Oujez-decký z Morašic, získal sňatkem, jak bylo řečeno, právovárečný dům č. 11, bývalé to sídlo Zikmun-dy Šitnpergera ze Šentálu, Jana Humpoleckého z Rybenska, Adama Volbrama ze Štěkře a pak majetek Vilíma Dubského z Třebomyslic, který jej vyměnil s Martinem Jankovým za jeho dům, na jehož místě spolu s jinými dvěma právováreč-nými domy postavil Dubský svůj zámek. Po brzké smrti své ženy oženil se Martin Štrafa po druhé roce 1608 s Kateřinou, dcerou rokytenského rychtáře, Jana Šabarta. Přikoupiv ještě masný krám dosahuje Martin Štrafa v roce 1624 hodnosti primátorské za nového majitele panství kar-dinála Františka z Ditrichštejna. Úřad ten zastává po celou válku třicetiletou s výjimkou roku 1636, kdy se snad vypravil za synem Janem do Zhořelce, kde se mu syn trvale usadil. Je to důkazem jeho schopnosti, že si udržel důvěru svého gruntovního pána a byl to jistě úkol nemalý řídit osudy městečka postihovaného během války četnými pohromami. Byli tu o Vánocích roku 1620 kozáci polského krále Zikmunda III., kteří město vyplenili, mnoho lidí povraždili a domů vy-pálili. Ustrašení obyvatelé tehdy s dobytkem trá-vili Vánoce v městském lese Ochoze. Byl tu po-zději jízdní pluk plukovníka Melichara Khyna v roce 1622, který zle rádil v zásobách obyvatelů města i okolních vesnic a konečně Švédové Tor-stensonovi v roce 1640 a 1645, kdy jejich rukou padl sám majitel panství Šimon Kratzer ze Schünsbergu. Přes tyto potíže dovedl Martin Štra-

fa rozmniožovat svůj majetek přikupováním pozemků a staral se i o vzdělání svých dětí. Jeho syn Pavel, narozený roku 1606 z Markéty Halové, studoval na universitě ve Wittenbergu, kde zem-řel jako posluchač filosofie v červenci roku 1623.

Z prvního manželství se Martinovi Štrafovi narodila roku 1602 dcera *Anna*, jejíž životní osudy nebyly zjištěny. Zvlášť významný je osud druhého dítěte, syna *Jana*, narozeného 11. ledna 1604. Oženil se patrně se Zuzanou, dcerou Matěje Kut-hana, ale když mu žena zemřela, odešel do Zhořelce nad Nisou 26. října 1634. Aby se tam mohl oženit, vystavila mu městská rada novoměstská rodný a zachovací list 12. února 1636 v jazyce německém s ozdobnými iniciálami v bronzu, který se podivuhodnou cestou vrátil po dvou stech letech do Nového Města. Je opatřen pečetí se zna-kem města právě před rokem teprve městu uděleným kardinálem Ditrichštejnem. Jan Štrafa zí-skal 28. února 1637 po složení slibu a zaplacení 10 říšských tolarů měšťanské právo ve Zhořelci nad Nisou a oženil se tu 15. září 1636 s Voršilou, rozenou Möllerovou a vdovou po městském lékár-níku Janu Büttnerovi. S manželkou vyženil ve Zhořelci dům č. 31 na Obermarktu a koupil tu i pivovar na Lange Gasse. Dům s lékárnou zůstával své dceři Markétě, provdané r. 1662 za Ondřeje Sommra, pozdějšího primátora ve Zhořelci. Ostatní děti mu zemřely mladé a tak odkázal pi-vovar svému synovci Františkovi, o němž bude ještě zmínka. Jan tu přestoupil k luteranismu a zemřel 20. dubna 1685.

Z druhého manželství Martina Štrafy zbylo pět dětí. Nejstarší *Martin* odešel do Hranic. Oženil se tu v roce 1635 s Dorotou, vdovou po Martinovi Peleovi Trubači a stal se písárem Jiřího Hoštic-kého, purkrabi na hranickém zámku. V roce 1640 byl Jiří Hoštický jmenován »úředníkem panství hranického a drahotušského a Martin nastoupil na jeho úřad purkrabský. Proč úřad nepodržel, nevíme, ale v roce 1644 převzal funkci městského písáře v Hranicích. Martin Štrafa tu dosáhl zna-cného majetku, patřil mu vedle domu ve městě i dům na předměstí a byl jedním z nejbohatších měšťanů.

Mladší bratr Martinův, *Vavřinec*, se oženil roku 1634 s Esterou, dcerou zmíněného Matěje Kuřhana. Koupil v roce 1635 dům č. 13 i s krámem masným po bratranci svého otce, Janovi Mlzníkovi a jeho manželce Dorotě, vdově po Matěji Kuthanovi a matece manželky Vavřincovy. Vavřinec Štrafa byl řeznickým mistrem a v inventáři pozůstalosti po Janovi Plačkovi, písáři hamerském a sklářské hutí fryšavské v roce 1667 najdeme jeho podpis s pečetí z červeného vosku — s českým lvem držícím v ruce řeznickou sekuru. V soupisu novoměstských sousedů z roku 1672 najdeme na domě č. 13 Esteru Vavřin-ku t. j. vdovu po Vavřincovi Štrafovi s dětmi.

Další syn Martina, Daniel, byl patrně churav, že mu otec neopatřil vlastní existenci. Dostal od otce pouze t. zv. svobodné pole. Daniel se přes to oženil a když r. 1689 zemřel, zbyla po něm dcera Anna. Neměla na růzích ustláno a ač pocházela z jedné z nejbohatších měšťanských rodin, skončila na stáří žebrotou. V roce 1711 odešla za svým bratrem do Zhořelce, snad tam však nedošla, nebo nebyla zde přijata, v dobrém, protože se vrátila do města a našla útulek u Jana Beranovského, souseda na č. 218 v Novém Městě. Zemřela tu v stáří 70 let roku 1723 a Jan Beranovský se domáhal dopisem městské radě částečné úhrady výloh s jejím ošetrováním a pohřbem.

Nejmladší syn Martina Štrafy, *Samoél*, dostal od otce dům č. 11 ještě v roce 1648, kdy se otec uchýlil z veřejného života do ústraní. Cena gruntu přes tehdejší bídou a nedostatek peněz byla stanovena na 800 kop, z nichž každému ze sourozenců náležel podíl po 133 kopách.

Kateřina, dcera Martina Štrafy, se provdala roku 1644 za Rudolfa Šampu, obchodníka italského původu. Svědkem svatby byl Zdeněk Vlkovský na Rožnici a Pavel Ambrožek Vlachovský, úředník panství novoměstského. Tu nastává smísení krve Štrafů, cizího, snad německého původu, s italskou krví rodu Šampova. Descendenty této linie Štrafovy najdeme v Novém Městě podnes. Náležel mezi ně mimo jiné i významný novoměstský starosta a městský stavitel, absolvent hornické školy ve Šlavnici a báňské akademie v Příbrami, Josef Sadílek i jeden z největších synů našich hor. mistr Jan Šturna. Dalo by se o tom uvažovat, zda příměsek italské krve neměl podíl na mimořádném nadání obou těchto novoměstských rodáků.

K podílu sourozenců Samoela Štrafy přibyl ještě podíl po otci na domě č. 115 ve výši 400 kop. Pro peněžní situaci bratra Jana ve Zhořelci je charakteristické, že v roce 1650 daroval celý svůj podíl na domě č. 11 i 115 bratrům Vavřincovi a Danielovi, ač byl prvním na řadě při splácení svého podílu. Ostatní pohledávky svých sourozenců Samoel zkoupil za cenu přiměřeně sníženou.

Samoel Štrafa byl též mistrem řeznickým a jeho podpis s pečetí stejného druhu je na uvedeném inventáři vedle podpisu bratra Vavřince. Trvalo to 11 let, než sousedé novoměstí uznali Samoela za schopného převzít úřad primátorský po svém otci. Stalo se to v roce 1659 a s vyjímkou několika let podržel Samoel tento významný úřad až do roku 1699 těsně před svou smrtí. Když převzal úřad primátora, nebyl starší 40 let.

V knihách smluv svatebních nenajdeme svatební smlouvu Samoela Štrafy s první jeho ženou Annou roz. Klementovou. Když mu manželka v roce 1686 zemřela, oženil se následujícího roku s Dorotou, dcerou novoměstského souseda Tobiáše Kožešníka z č. 44 a vdovou po Stanislavovi Svobodovi, majiteli právovárečného domu č. 30.

Z dcer Samoela Štrafy se provdala *Johana* roku 1674 za Matěje Heislera řečeného »vinopala JMP«, který založil v Novém Městě rod Heuslerů. Deera *Saloména* si vzala v roce 1677 Pavla Popelku z Javorka, pozdějšího měšťana v Polné. Její dcera *Zuzana* byla provdána za Václava Polívku, pozdějšího dědice domu č. 11 po Samoelovi Štrafově. Sňatek nejstarší dcery *Kateriny* provd. Handlové není znám a o dcerě *Anně* není již zmínky při dědictví po otci Samoelovi.

Všichni tři synové Samoelovi opustili rodné město. Nejstarší *František* chodil do školy v Novém Městě a studioval pak v Brně a v Olomouci. Zanechal studií, chtěje se věnovat službě kancelářské a vedení knih. Byl zprvu ve službách knížete Ditrichštejna, pak zemského hejtmana hraběte Kinského z Tetova. Vrátil se do města, kde chtěl převzít úřad důchodenského písáře. Zde jej zastínil maléhavý dopis strýce Jana ze Zhořelce. Zastal strýce již na úmrtním loži. Strýc mu odkázal pivovar s podmínkou, že přestoupí z katolické víry k luteranismu. František vyhověl přání svého otce a udělal ve Zhořelci vyznání víry v chrámu Petra a Pavla 27. září 1685. Krok ten vzbudil velké pohoršení jeho příbuzných v Novém Městě, ale nepomohly ani výčitky ani sliby a vábení jich, aby se vrátil. Odešel do Lipska, kde se věnoval studiu práv. Po návratu do Zhořelce byl přijat za měšťana po složení slibu a poplatku 10 říšských tolarů. Jeho schopnosti mu získaly důvěru jeho spoluobčanů. Stává se v roce 1704 členem městské rady a od roku 1707 zastává úřad scabináta — ochránce míru a bezpečnosti. V roce 1723 byl i primátorem města Zhořelce. Na sklonku svého života stal se majitelem panství Lysá a Rauschwalde sňatkem s vdovou po předešlém majiteli. Zásluhy jeho o město Zhořelec byly takového druhu, že ještě v roce 1791 vzpoměl časopis »Lausitzer Magazin« delším článkem při příležitosti volby jeho vnuka Jana Samuela Štrafy do městské rady významu dědova. Rovněž tak list »Görlitzer Nachrichten« v roce 1815—1816 při úmrtí jeho potomků vzpomněl na celou historii jeho odpadu od církve katolické a vzdal poctu bývalému pánu na Lysé a Rauschwalde.

Mladší syn Samuela Štrafy, *Mikuláš*, původně řezničil na masném krámě svého otce. V roce 1707 jej vedou mezi městskými sirotky s poznámkou, že odešel z města bez povolení vrchnosti a zůstává v »Gerlici« u svého bratra »luteriana«. V roce 1732 pak zapisuje, že zemřel v stáří 61 let ve Zhořelci, aniž byl z městské jurisdikce propuštěn. Výčitky svědomí nad zradou, národnostní i náboženskou jej vedly asi k tomu, že odevzdal dne 1. května 1720, on, nekatolík, svůj podíl na otcovském domě novoměstskému katolickému záduši. V městském archivu ve Zhořelci je zachován jeho testament, v kterém vyslovuje přání vrátit se do vlasti, jakmile uspořádá své majetkové poměry. Svůj majetek odpo-

roucí své manželce a dítěti po bratu Frautiškovi, něco též svým sestrám Johaně Heislerové v Novém Městě a Saloméně Popelkové v Polné.

Nejmladší syn Samoele Štrafy, *Martin*, odešel do Lipníka, odkud v roce 1709 potvrzuje příjem podílu z rodinného domu od uvedeného zde tehdej-

šího majitele a příbuzného, Václava Polívky. O osudu této větve Štrafů se nepodařilo získat bližších zpráv.

Samuel Štrafa zemřel v stáří 84 let 11. dubna 1702 a jím vymírá rod Štrafů v Novém Městě v mužské linii.

Václav Bartůněk: Nejstarší oddací matrika farního úřadu u sv. Jakuba v Praze I.*

Matrika má rozměry 20 × 30 a půl a jest vázána do pergamenu nějaké liturgické knihy, nejspíše antifonáře, který byl kdysi vyřazen z užívání. Na pergamenu možno spatřiti ještě čtyři jednoduché iniciály, chorální notaci a části slova: »Precursor Johannes . . . virtus in ea . . . et refugium . . . Diligam Te Domine . . .« Vazba jest chatrná, matrice hrozí nebezpečí rozpadu, nebude-li včas převázána. Na pergamenu jest nalepen papír srdcovitého tvaru, který nese titul: »Matrica copulationum ab anno 1636 usque ad annum 1710.« Podrobnější prohlídkou zájemce shledá, že to jsou vlastně dvě matriky, které byly kdysi spojeny a svázány. Z první, starší, jest zachováno jen šest listů, na nichž jsou zápis z roku 1632 a 1633. Třetí stránkou začínají konečně souvislé zápis od 13. května roku 1636. Zápis uvádí nadpis: »Kniha, v níž s jedné strany budou zapisováni oddaní a s druhé strany pohřbení v této svatyni sv. Jakuba Menšího. Založena 1636 dne 17. července, když úřad kvardiána nastoupil Filip Boncor.« V nadpisu jest pozorovati dvojí nesrovnalost. Kniha podle uvedeného byla založena 17. července, ale první zápis jest datován 13. května stejněho roku. V letopočtu jest patrná nějaká korektura, číslo tří jest opravováno, místo 3 byla pravděpodobně 4. Zda se tak stalo chybou písáče

*) Literatura k dějinám svatojakubského kostela.

Archiv kláštera chován v Archivu země české. J. M. Bartoš, *Soupis rukopisů nár. musea v Praze. Jan z Prahy, Kirche zum h. Jacob in der Altstadt Prag, 1844,* (sign. VIII G 5). Benjamin Lankiš, *Chrám Páně u sv. Jakuba. R. 1865* vydal Fr. Doučha. *Liber memorab. f. úřadu u sv. Jakuba č. 153 rkps VII/153. Lidové noviny 1928, č. 326. Lidové Listy 22. IX. 1940. Pam. archeol. XXII, XXVI. Em. Poche, Kostel a klášter sv. Jakuba v Praze, Nakl. Rupp, Praha 1942. Podlaha-Šámal Místopis svatováclavský. Ruth, Kronika kr. hl. m. Prahy. Tadra, Soudní akta kons. pražské. W. T. Tomek, *Dějepis m. Prahy I.—IX. Ročenka kruhu pro pěstování dějin umění 1926. 1932. X. J. Škrda, Kostel sv. Jakuba v Praze. Tumpach-Podlaha, Dějiny a bibliografie čes. kat. lit. náboženské III. č. 4542—4550. Z. Winter, Život círk. v Čechách. Časop. katol. duchovenstva, 1936 č. 5. Monumenta Vaticana.**

nebo úmyslně, těžko dnes zjišťovati. Od roku 1636 do roku 1641 (to jest všechno co obsahuje starší část matriky) jest zapsáno 80 oddacích aktů. Zápis od roku 1641—1657 chybějí. Na 13. stránce začínají zápis od r. 1657 a jimi začínala nová samostatná matrika jak lze usuzovati podle písma i podle papíru, který se liší od starší části i vodotiskem. Uvedeny jsou formulí: »V této knize s této části jsou zapsáni všichni, kteří ve farnosti sv. Jakuba jsou spojeni svazkem manželským. Za kvardianátu Didaca Novatia, definitora minoritské provincie české. Roku 1657.« Uvedený kvardián také nejvíce zapisoval, nikoli však nejčitelněji. Novatius byl vynikajícím členem rádu. Dvakrát byl zvolen provinciálem a to 1653—1655 a znova 1662—1665 (Eckert: Posvátná místa hl. m. Prahy I, 433). V matrice úmrtní z roku 1636 jest jeho úmrtní zápis.

Pochován byl 24. prosince r. 1685. Matrika praví: »24. prosince pohřbeno jest tělo vldp. Didaca Novatia, této slavné provincie dvojnásobného provinciála a obzvláštního ctitele Blahoslavené Panny (jest míněna jeho úcta k milostné soše Bolestné Matky Boží v kostele sv. Jakuba, která byla v Praze uctívána již od dob předhusitských, a o níž biskup Brosius z Hornštejna napsal spis) a odpočívá v kryptě pod oltářem téže Blahoslavené Panny v pokoji.«

Zápisních formulí mají matrikáři několik . . . »spojeni jsou svazem manželským . . . « . . . »před tváří Církve byli oddáni . . . « . . . »byli oddáni . . . « . . . »manželství uzavřeli . . . «. Zapisuje se na šířku, nejdříve udáno křestní jméno ženicha, potom příjmení, někdy původ a zaměstnání, následuje jméno nevěsty a jména svědků. Někdy se slaví sňatek v domě ženichově nebo nevestině a matrikář poznámená, že se tak děje se svolením konsistoře (str. 32). Již tehdy byly některé sňatky delegovány z venkova do Prahy. I v tomto případě se výjimečnost sňatku poznámenává. Na př. Jan Jech z Vltavotýna a Alžběta Vyškočilová z Vltavotýna oddáni »s dovolením děkana Františka« (str. 54). Není divu, že někteří snoubenci v tehdejších dobách neměli potřebné doklady, aby jejich nationale mohlo být aspoň s jakousi přesností napsáno. »Ženich Černý, člověk narozený za vojny a Anna, která byla v mládí přenesena

z Moravy do Čech a nemohla znáti své rodiče« (str. 41).

Mariánský obraz, o němž byla již řeč, se těšil značné úctě. Někdy si snoubenci přáli být oddáni před obrazem pro důvěru, kterou k němu chovali. Tak čteme na str. 72. poznámku: »Tato svatba náležela sice ke sv. Havlu, ale pro zvláštní úctu k obrazu mariánskému a s dovolením faráře byli oddáni přede mnou Didacem Novatiem«. Jindy dovoluje svatbu u sv. Jakuba týnský farář (str. 54). Také konšel Starého města Pražského Dirix z Brucku slavil sňatek s Barborkou, dcerou Daniele Vořeckovského z Kunratic »před oltářem Blahoslavené Panny zázračné« a sňatku požehnal Vojtěch Crusius, arcidiákoun metropolitního chrámu (str. 57). »Se svolením vlastního faráře od sv. Valentina oddáni byli pro zvláštní zbožnost v našem kostele u sv. Jakuba« (str. 81). Opačný případ se naskytuje, když snoubenci z farní osady u sv. Jakuba jsou oddáváni v jiné farnosti »oddáni jsou s dovolením naší farnosti v premonstrátském (zaniklému) kostele sv. Benedikta« (str. 160).

Matrika zachovala řadu jmen kněží, kteří tehdy žili v minoritském klášteře u sv. Jakuba a někdy i jejich funkci, kterou v řádě zastávali. Někdy si snoubenci vyžadují ke svatbě i jiné kněze. Mimo již uvedené čtou se jména těchto kněží: Tomáš Vays, Onofrius Wannes, Bartholomeus, Hilarius Kornely, kazatel, Václav Astorius, kvardián, Ferdinand Gesnerus, t. č. zákrustián, P. Theodorus, Jan Miseron, prelát a Longavilla, kanovník metropolitního chrámu, P. Eustachius, prokurátor, Samuel Kundrat, konventuál, P. Theodorus de Radešín, P. Melchior Reiner, magister noviců, P. Cyril Laurigius, Pankrác Scholz. Hraběte Ottu Nostice kopuluje Alois, hrabě Talacko, probošt theatynský, »který kázel jako misionář po 34 roky v Německu, Rakousích, Uhrách a Čechách« (Eckert: Posvátná místa I, str. 189), Václav Bílek z Bílenberka, konsistorní úředník, Jan Boritz ze Štýrska, Horác Hirsch, sekretář české provincie minoritské, P. Longinus, Alexius, Leonardus, P. Mathias Ronck, P. Kosmas, P. Tiburtius, Angelus Hugolinus, Karel Hamák, Candidus Mezburg, P. Michael, Ernest, Cyril From, P. Balthasar, Amandus Allman z Vídne, Daniel Grill a j.

Zaměstnání a původ snoubenců, pokud jsou uvedeny, budou vypsány ve jmenném rejstříku.

Vzácně se vyskytují v matrice některé latinské názvy povolání: na př. tornator (soustružník), vitor (košíkář), sibilarius (pišec), chirothecarius (rukavičkář). Z česky uvedených zaměstnání znač dnes nezvykle kloboučkář ze Šváb, inspektor chudých, řidič orloje »v naší věži«, Krištof Došek, »první mezi řezníky« (str. 96), Magdalena, pochodná staroměstská (str. 163), hospodyně z dolejšího vězení (str. 163). Sňatků jest zapsáno 884, nejméně v roce 1695, jen 4, nejvíce 31, v roce 1682.

Z křestních jmen se vyskytuje u žen nejčastěji Dorota, Alžběta, z mužských Jakub, Jan, Matěj.

Z jménem snoubenců jest v rejstříku udán rok, v němž byli jmenovaní oddáni. Podle roku lze snadno zjistiti údaje a někdy i bez podrobnějšího studia matriky se spokojí rodopisec jen udáním roku. Stránka zápisu uvedena není, protože by se celý popis značně komplikoval.

Dlužno podotknouti, že matrika historicky význačných jmen neobsahuje mnoho. Pro studium přílivu obyvatelstva do Prahy z venkova v době, ve které byla matrika psána, jest zajímavé konstatování, že z 884 snubních zápisů a tedy z dvojnásobného počtu lidí bylo, pokud jest výslově podotknuto, 334 mimopražského původu, t. j. 18.89%. Z tohoto počtu pocházelo 48 osob ze zemí koruny české. Nejvíce cizinců ve chrámu Páně u sv. Jakuba v Praze oddaných bylo z Rakous, Bavor, Saska, Slezska. Po jedné osobě z Italie, Švédská a Francie.

Podle povolání — pokud jsou udána — největším procentem jsou zastoupeny osoby vojenské nebo jejich příbuzní. Takových výslově uvedených jest 64. Poměrně mnoho se vyskytuje příslušníků povolání řeznického. Řezníci provozovali ve farnosti svatojakubské ode davná své zaměstnání a kromě toho měli ke kostelu i klášteru svůj zvláštní poměr, jak pěkně líčí Eckert v »Posvátných místech« I. str. 429. (Též Zikmund Winter: Život církevní v Čechách II, str. 690, 696).

Jan Absolon ze Sveypovic a Alžběta Faylová z Limburka, (t. j. Nymburk!) 1678, Jiří Alblerius a Magdalena Puczalova ze St. m. Pražského (1665). Eliáš Altman a Alžběta Kekulova, vd. po Kekulovi ze Stradonic (1660). Jan Ambrož a Zuzana Falarzova (1667). Ambrož Arnoldus a Alžběta Kauczova (1668). Václav Augusta, řezník ze St. m. Pražského a Kateřina Votavova (1677). Jiří Autěchovský z Rataj, vojín a Magdalena Hlaváčková (1678). Jan Aur a Zuzana Wacherova (1693).

Stanislav Babický z Babic a Magdalena Vokounová ze Senoža (1675). Bohuslav Balcar a Uršula Jeřábková (1671). Petr Balcar a Barbora Janovská (1668). Josef Bamberger a Marketa Novosadova (1668). Josef Bamberg a Dorota Chudobová (1671). Ondřej Baník-Žatecký, písar smluv JMC a Anna Půlpánova z Prahy (1670). Martin Bartoš a Dórota (1679). Jan Basek a Magdalena Hofmanova (1686). Jan Bělský, truhlář ze St. m. Praž. a Marie Nigrýnova z Milíčka (1682). Šimon Beem z Rakous a Dorota Šeydlerova z Horšova Týna (1677). Tomáš Bemyna a Kateřina Mansfeldova (1706). Matěj Beneš a Magdalena Sudčova (1707). Jachym Benz a Kateřina Buchalová (1640). Jan Benaur z Malé Strany a Lyndychová (1660). Jiří Beran a Dorota Lvová (1637). Jakub Bezručka z Erpt a Alžběta Chrudimská z Kutné Hory (1684). Jan Beyer, vojín a Kateřina Frö-

lichová (1704). Jiří Bílek z Březnice, žebrák a Alžběta Millerová (1684). Adam Bílský z Klenešova a Anna Sydlerova (1683). Jan Binder z Jihlav a Marie Grabová z Pirnau (1647). Matěj Birsach a Žofie Lowecká (1699). Jakub Blesnei a Dorota Pruklichová (1696). Matěj z Blovic a Anna Malková z Plzně (1660). Jan Bobranský a Anna Šubertová (1665). Ondřej Bönisch, sládek a Anežka Maletiova ze St. m. Praž. (1683). Jan Bochoska a Anna Svobodova (1639). Jan Boleslavský z Ml. Boleslavi a Lidmila Saytlerova ze St. m. Praž. (1681). Jan Bok z N. m. Praž., »řídič orloje v naší věži« a Lidmila Erentýnová ze St. m. Praž. (1672). František Borovička a Kateřina Šípková (1699). František Borovička a Dorota Hlavova (1709). Jakub Bořenský a Kateřina Fantová (1699). Rudolf Böss a Apolonia Smetanová (1701). Daniel Bošinský z Františku a Magdalena Vyskočilová z Horažďovic (1681). Jan Bouška, mlynář z Nov. m. Praž. a Anna Budkovská.

Vojtěch Brandt z Prusin, nar. Heilsberku a Polexina Růžová z Františku (1704). Josef Brandeburský a Anna Hrubá (1693). Václav Brandejský z Litomyšle a Kateřina Frydrychová (1679). Tomáš Braune a Magd. Kovářova (1691). Jan Braun, řezník a Růžena Bílkova (1698). Matěj Brauner z Bavor a Veronika Suzova (1701). Jan Bravník, vojín a Anna Pěkná (1678). Jakub Brázda a Zuzana Borovičková (1701). Václav Breicha z Radnic a Magd. Tvrdošilová (1684). Martin Brodský a Kateřina (1640). Jiří Brovec z Holešovic a Alžběta Přesličková z Veselí (1683). Jan Brož a Magdalena Hornova (1665). Jan Bruma z Vídne a Alžběta Franková (1663). Jan Brynšt z Bechljna a Lidmila Dvořáková z Kutné Hory (1675). Šimon Budín z Rokycan a Marketa Ornettová z Rokycan (1675). Šimon Büchelberger a Anna Sommerova (1703). Bartoloměj Bucholský ze St. m. Praž. a Kateřina Zecková (1684). Karel Buchalský z Františku a Alžběta Vodičková z Prahy (1681). Ondřej Bukovský a Marketa vdova po Novaciiově (1668). Adam Bulka z Bavor a Alžběta Chvátalová z Prahy (1675). Václav Burian a Marie Sládečková (1665). Jan Burghofer z Horního Štýrska a Barbora Margrofová z Plzně (1684). Ondřej Busse z Wolmstattu a Kateřina Schmidová z Rakovníka (1678). Jiří Buss z Kaplice a Anna Raysková z Horšova Týna (1672).

Pavel Czalta z Budyšína a Magdalena Filippi (1657). Jan Cibulka a Dorota Stehlíková (1667). Lukáš Cibulka a Zuzana Prudká (1697). Jan Cihlář z Nového m. Pražského a Eva Sídlová z Prahy (1682). Matěj Czobb a Magdaléna Majerová (1668). Jan Cymburk a Dorota Unczatka (1704).

Václav Čachovský z Wemeslitz a Marie Galadesova (1701). Jiří Čapek a Anna Svobodova (1640). Jindřich Čech a Alžběta Žamberská (1669). Pavel Čech a Kateřina Kleinova (1705). Jan Čermák a Judit Kapaunova (1703). Jakub Černínský

a Kateřina Černíkova (1668). Václav Černý a Kupkova (1691). Václav Černý a Anna Řemenářova, »oba poddaní velebn. panen u sv. Anežky« (1691). Jan Černý a Magdalena Nymburská (1638). Jan Černý z Dobrohostova Tejna a Kateřina Rezáčova z Ml. Boleslavě (1661). Tomáš Černý z Týnice a Kateřina Chorovská z Rosntálu (168.). Jan Černý a Anna (1666).

Jan Černý z Přepych a Lidmila Jahořová (1681). Martin Černý, sládek ze St. m. Praž. a Dorota Patoušková z Klatov (1680). Jiří Červenec sládek ze Lhoty »nedaleko Dubu« a Dorota Komornická (1660). Mikuláš Červenka a Anna Písecká (1668). Bartoloměj Červený z Chotěšova a Alžběta Kulhánkova z města Colon (1672). Jiří Červíček a Magdalena Puffova (1706).

Karel Daucha z Lomnice nad Lužnicí a Alžběta Voříškova z Prahy (1672). Jindřich Richard Daun a Anna baronka Wrabská roz. Chotková, vdova (1697). Jiří Deák z Malé Strany a Zuzana Šporová ze St. m. Praž. (1683). Kašpar Decler, vojín a Anna Helbigová z Kladská (1701). Jan Direx de Bruk, senator St. m. Praž. a Barbora Vorechovská z Kunratic (1672). Mikuláš Dlesk z Volyně a Zuzana Červenkova z Jindřichova Hradce (1676). Václav Doubek, košikář z Malé Strany (1672). Matouš Dolejší a Alžběta Splíchalová z Prahy (1679). Martin Dolejší a Dorota Debora (1663). Adam Donebaum a Alžběta Ballentini (1663). Jan Doubrava, syn žebráka a Dorota Vykulkova (1680). Václav Doubrava, žebrák ze St. m. Praž. a Barbora Franková (1680). Václav Drachalický a Anežka Rašilcká (1636). Václav Drchovský, švec Dorota Bělohoubková (1705). Matěj Dvořák a Lidmila (1637). Bartoloměj Dvořáček ze Zlatník a Alžběta Pauerová (1657). Jan Dyka (?) ze Slavkova a Magdalena Huškova z Prahy (1673).

Konrád Ehrenbeger a Lidmila Husáková (1689). Vavřinec Ekenpaur, vojín a Lidmila Nižníková (1699). Václav Elich a vdova Ratterova (1709). Jan Engelhart z Chudenic a Alžběta Duchková z Prahy (1673). Jan Engelstochr a Marie Rohanova (1668). Jakub Erdtner a Marketa Tunglinová (1669). Jiří Ernest ze Žebráku a Anna Vesníkova z Prahy (1658). Jiří Ertl z Nov. m. Praž. a Kateřina Pýchova (1678).

Mikuláš Fayrych a Lidmila Straková dcera sládka z Prahy (1679). Josef Faber a Růžena Kaiserova (1707). Jan Feldtrap, vojín a Magdalena Fillipová (1709). František Ferlet a Anna Futrmistrova (1706). Jiří Fiala a Marketa Nováková z Roztok. Jan Fiala z Českého Rychnova za Král. Hradcem a Alžběta Rezková z Prahy (1680). Martin Fibík z Kladrub a Anna Sybová z Jičína (1658). Jan Ficzner ze St. m. Praž. a Anna Čečelická z Resenwaldu (1682). Václav Fidler a Markéta Pitrofova (1696). Václav Fidler z Náchoda a Jana Pavláčkova (1663). Pavel Fik a Alžběta Cerhova (1708). Jan Fink a Anna

Phaková (?) (1639). Václav Findais a Žofie Pokorná (1669). Eliáš Firlík a Regina Millerová (1707). Jan Fišer a Kateřina Kmochová (1669). Jan Fišer z Prahy a Dorota Vylímovská (1680). Karel Florini a Comassio Ital a Kateřina Ballieova (1670). Václav Fleischman, purkrabského soudu přísedící (svědčí) str. 111. Matěj Focht a Marie Malková z Františku (1640). Jiří Foltýn ze St. m. Praž. a Lidmila Spenshauserová, dcera vojína (1680). Jan Foltperajtr z Brozan a Anna Raydlová z Berouna (1682). Tobias Fotr a Anna Fusova (1707). Václav Frauenstein a Sabina Schmidmayerová (1702). Karel Francze z Hradčan a Salomena Armanova z Plzně (1676). Václav Freiheit (seu Svoboda) de Nutznicio a Marie Lutzová (1700). Ondřej Frýdl a Anna Trysínova (1702). Jan Fritz a Sibila Frissová (1692). Ondřej Fritz a Anna Hajinova (1689). Vojtěch Fringl a Kateřina Procházkova (1706). Leonard Fride-ricus z Cerhovic a Dorota Horářkova (1675). Matiáš Fridl z Rakovníka a Alžběta Kulychová ze St. m. Praž. (1679). Krištof Frockstein, vojín a Eva (1640). Jan Fröhlich, vojenský chirurg a Marie Schadová (1663). Jiří Füger a Vorsila Reyharská (1689). Ferdinand Fuger a Veronika Futermeisterova (1704). Bedřich Fulmaier a Anna Kubkova (1694). Matiaš Fundes z Bystrého a Dorota, vdova po vojínu (1660). Jiří Futerberg ze Slezska, vojín a Eva Egerová ze Švédská (1661). František Xaverius Fux a Dorota Müllerova, dcera vojína (1683). Duchoslav Fux a Dorota Kyflova (1708).

Jan Gabriel z Rokycan a Kateřina Pinhalcová, vdova po provazníku ze St. m. Praž. (1681). Matěj Gebstl a Marketa Übermarinová (1668). Wolfgang Gregmberger, puškař a Anna Schubertová (1694). Jan de Grandual a Žofie Kostřábová z Freydenwald (1678). Šebestian Grauwitzer a Zuzana Wertegelinová (1700). Jiří Grienner de Liebenstein a Marketa Grundlerova de Santa Cruce (1663). Jan Gruber a Anna Hotferova (1665). František Drumer a Barbora Podolská (1705). Mikuláš Guttman a Alžběta Skušená (1661).

Tomáš Haber a Anna Simonova (1693). Vavřinec Habstein a Anna Mošnova (1636). Jan Hudeka Kateřina Drásova (1708). Jan Hader, vojín a Zuzana Czobrova z Plzně (1674). Adolf Helt, vojín a Alžběta Horletova (1677). Mikuláš Heyl z Horš. Týna, zvoník v Nov. m. Praž. a Magdalena Kantůrková, dcera pekaře (1679). Jiří Herlicz z Řepíná, poddaný pp. z Halderod a Magdalena Haklíková z Bukova (1674). Tomáš Herli, voják a Anna Přemyslová, vdova po vojínu (1682). Pavel Heršl z Roudnice a Lidmila Malá (1659). Krištof Helm a Justina Prczinová (1636). Karel Hertzter a Magdalena Zielkova (1702). Jiří Hertzal a Dorota Hertzelova (1669). Krištof Hertl a Marie Hellrová (1679). Ondřej Herolt a

Anna Koubova (1698). Kašpar Heller a Marie Winkleimová (1699). Tomáš Hiršman a Lidmila Fayferová (1665). Jan Hajzler a Lidmila Hájkova (1698). Lukáš Hájek, vinař a Magdalena Šindelková, dcera vinaře (1685). Vavřinec Hájek z Mělníka a Anna Millerová ze St. m. Praž. (1682). František Hájek z Královic a Dorota Šotolová ze St. m. Praž., dcera lékárníka (1682). Jiří Hájek z Nov. m. Praž. a Lidmila Navrátilova ze St. m. Praž. (1681). Ondřej Hakšmid a Voršila Launerová ze Slezska (1660). Matiáš Hamela, zámečník a Marie vdova (1657). Jan Haníkř a Veronika Langfeldova (1693). Jan Handl, voják a Kateřina Henclinova (1667). Matěj Hanuš a Anna Telčova (1708). Pavel Hartl z Brna a Justina Hlubocká (1683). Krištof Hass, kaprál a Dorota Tauberova z Petřína (1670). Jiří Hauser z Kožlí ve Slezsku a Anna (1661). Jan Havránek a Anna Gärtnerová (1697). Martin Hlaváček a Kateřina Ferbelova (1637). Jakub Hlaváček z Brány a Alžběta Ernestova z Reyneku (1663). Pavel Hlasička a Alžběta Schlechtová (1686). Ondřej Hlava a Anna Elimachova (1687). Jan Hlizovský z Litomyšle a Lidmila Barová (1695). Jan Hnizský a Magdalena Machová (1699). Jakub Hodek a Dorota Matějovská (1659). Rupert Hoffman, vojín a Kateřina Haffnerová ze Žatce (1663). Jiří Hoffman, fraiter z Vratislaví a Anna Schmidtová (1668). Jan Hoffman, Musterschreiber a Anna Aigalova (1688). Jan Hoffman a Žofie Rubíková (1703). Václav Hoffman a Dorota Novotná (1706). Jiří Hökel z Teinitz v Čechách a Veronika Boschová (1672). Václav Holešovský a Marketa Červenková (1638). Šimon Holka z Hustopeče na Moravě a Sabina Janušová z Hustopeče (1661). Matěj Holub z Františku a Lidmila Svobodova (1682). Václav Holub z Prahy a Alžběta Minichová ze St. m. Praž. (1673). Tomáš Holman z Hradce Králové a Marie Plačková ze Zvěřínska (1681). Martin z Holsassa, zedník a Barbora Jelínková (1673). Jiří Homl a Alžběta (1667). David Hop z Trutnova a Lidmila Valatová na Františku (1659). Matěj Horáček a Eva Šmilovská (1669). Jindřich Hornunk a Anna Khellerová (1688). Vít Horn a Lidmila Dlouhá (1707). Lukáš Hort z Náměště na Moravě a Anna Malá, dcera zedníka (1684). Petr Horušanský a Justina Šinková (1670). Mikuláš Horn z Nov. m. Praž. a Lidmila Havránková z Františku (1671). Daniel Hořický a Magdalena (1693). Jan Hořký a Alžběta Kopecká (1701). Václav Hořovský z Bydžova a Kateřina Fučíkova (1663). Adam Hoser a Kateřina Majerová (1708). Jan Hoslaus z Haslau a Helena Roschiniana, paní na Dvorcích (1682). Bartoloměj Hos, sochař (statuarius) a Eva Zelenkova (1676). Vratislav Hostina z Hostiny na Keblově a Sedlci a Kristina Šempekova ze Šempekova (1700). Vít Hrádek, truhlář z Nov. m. Praž. a Lidmila Protivová

z Prahy (1672). Kristian Hrdlička a Marketa Kořínská (1688). Jan Hrdina a Anna Pičenková (1638). Jakub Hráský z Písku a Lidmila Růžičková ze St. m. Praž. (1676). Ludvík z Hrušovan a Anna Rosovská z Jiřína (1773). Samuel Hrušecký ze Sušice a Anna Suchánková (1678). Vít Hynek a Kateřina Khebinova (1709). Karel Hubatius ze St. m. Praž. a Anna Klukovská (1668). Krištof Huber ze Salcburku, sklepník v kolejí sv. Benedikta a Anna Reychemberková (1680). Leopold Huber, rakouský vojín a Anna Vítková (1659). Jan Huber ze Solnohradu a Kateřina Sussová, dcera kuchaře (1671). Jiří Hubler ze Slezska z města Zvonec a Marie Wigennová (1660). Vavřinec Humpl z Česk. Budějovic, rukavičkář a Sybila Tylová (1680). Matouš Huňatej z Prahy a Alžběta Sázavská z Příbrami (1672). Jan Hurtig (francus) a Alžběta Čáslavská (1687). Jan Hurbius a Alžběta Plnková (1670). Jan Husák a Lidmila Malá (1682).

Jan Chaura z Hajan, poddaný hr. z Rozdražova a Lidmila Žanová z Plzně (1674). Jan Chalašov z Budějovic a Rosina Uriášová (1673). Josef Chrást a Marketa Veselá (1703). Jan Chvojka a Kateřina Pokorná (1688). Jan Chvojka a Dorota Pragerová (1701).

Matěj Jäger z Rakous a Anna Loserová z Norimberku (1708). František Jager, řezník ze St. m. Praž. a Anna Pešinova z Počátek (1684). Jiří Jaman a Alžběta Kaucova (1699). Jiří Janák a Rosa Arnoltova (1707). Daniel Janeček a Eva Rosenova (1640). Jan Jauza a Kateřina Peclova (1698). Jan Jech z Týna n./Vlt. a Alžběta Vyskocilova z Týna n./Vlt. (1663). Jan Jelínek a Anna Jandova (1638). Mikuláš Jelínek a Judita Kolibová (1640). Václav Jelínek ze St. m. Praž. a Kateřina Buzecká ze St. m. Praž. (1674). Daniel Jelínek z Prahy a Alžběta Šlamberková z Něm. Brodu (1682). Vojtěch Jelínek, zedník a Zuzana Baltasarová (1685). Václav Jelínek a Dorota Kožantova (1705). Martin Jelínek a Rosalie Krtičkova (1709). Šimon Jeřábek a Voršila Kuncova (1669). Jiří Jezlink a Kateřina Jesenická (1702). Jakub Jistý a Alžběta Strnadová (1665). Matěj Jirků a Mariana Zelenkova (1665). Ignác John a Anna Vaysova (1706). Jan Justus a Kateřina Havlínova (1669).

Zikmund Kabát a Kateřina Lachmanova (1641). Daniel Kačírek z Chlumce a Kateřina Kozáková (1660). Jeroným Kadeřavý z Nov. Kolína a Anna Kokaysová, dcera prokurátora ze St. m. Praž. (1684). Ferdinand Kafka Kolínský a Magdalena Sunplova (1686). Pavel Kaftan z Těnovic a Anna Janečkova z Bavor (1663). Jan Kalivoda a Mariana Rezáčova z Kutné Hory (1685). Tomáš Kaliba z Heřm. Městce a Dorota Drxova (1681). Václav Kamínek z Jindř. Hradce a Anna Jeníková z Nov. m. Praž. (1681). Jakub Kurthauser a Anna Nürnbergrova (1703). Nikodém Karlík

z Nov. m. Praž. a Lidmila Kuttnová z Hradce Král. (1694). Bedřich Karafiat z Bučovic na Moravě a Marketa Dvořáková z Černovic (1661). Matěj Karásek, voják a Anna Sádlová (1665). Jiří Kašpárek a Regina Koubova (1668). Jiří Kautský z Plánice a Anna Venušovská z Plánice (1662). Jiří Kauer ze St. m. Praž. a Marie Luxová (1687). Jan Kautník a Anna Turecková ze St. Sedla (1657). Šimon Kaucký z Litoměřic a Kateřina Pražáková ze St. m. Praž. (1683). Jiří Kedal vojín a Kateřina Duková (1640). Leopold Kepiérhan z Hakelbergu ex Marchiaa Barbora z Horš. Týna (1666). Jan Kesler, vojín a Anna Plachá z Františku (1681). Jan Kestl, puškař a Anna Hofmanová (1671). Jan Kcheyl z Písku a Magdalena Zelenková z Hustopeče (1672). Eliáš Kirchmayer z Altkirchen, kapitán-laitnant a Eva Čejková z Olbramovic (1685). Jan Kladner a Lidmila Stříbrská (1701). Jiří Klain a Kateřina Pihonova (1698). Jan Kleinkind a Dorota Malá (1709). Jiří Kliment z Žitavy a Anna Dvořáková ze Všestud (1675). Martin Kloc, košíkář ze St. m. Praž. a Marie Pekárková z Nov. m. Praž. (1682). Jiří Kmet a Lidmila Horáкова (1638). Matouš Kmínek a Kateřina Vysoká (1670). Matěj Knaysl ze sv. Jiří v Německu, zahradník v arcib. semináři a Marketa Bezpečná (1680). Karel Kněžecík a Zuzana Sekerová (1706). Jakub Kobza a Žofie Pithaysova (1702). Tomáš Kohout a Anna Klihovarová (1706). Jan Koelner, syn vojína a Dorota Autratová (1683). Jan Komínek a Kateřina Kozova (1696). Vavřinec Komisař z Telče a Dorota Korandová z Prahy (1661). Jan Konirovský a Magdalena Davidová (1639). Matěj Kondelík, pekař a Anna Federová (1678). Matěj Kopealent a Magdalena Schicova (1699). Stanislav Kopřiva, vojín a Anna Vorlova (1691). Jiří Kopuletí ze St. m. Praž. a Dorota Kobertová (1685). Jan Kopřiva, voják a Anna Jelínková z Františku (1671). Jiří Kopřiva, ze St. m. Praž. a Kateřina Klubnerová z Klatov (1674). Jan Korn z Pázlu (!) a Alžběta Voknerová z Krumlova (1660)? Ludvík Korka z Nové Vožice a Veronika Venclovská (1686). Jiří Kořínek ze St. m. Praž. a Dorota Procházková ze St. m. Praž. (1682). Matouš Kořenář a Anna Procházková (1691). Pavel Kosíř a Anna Kotvova (1639). Jiří Kostiepan a Lidmila Procházkova (1687). Jan Kotrba a Rosalie Pasovská (1694). Jiří Kouřimský a Alžběta Peyrova (1701). Jiří Kožíšek a Anna Aurova (1705). Matěj Kraier (?) a Anna Podolská (1708). Karel Král a Anna (1668). Jan Král a Anna Strádalova (1705). Tomáš Král a Barbora Tonnerova (1707). Jiří Kratochvíl z Kutné Hory a Kateřina Sylová (1666). Lukáš Kratochvíl z Táboru a Zuzana Přesličkova (1671). Václav Kratochvíle z Nov. m. Praž. a Kateřina Půlpánová (1671). Václav Kratochvíle, vinař z Pelhřimova a Judita Antuškova (1681). Jan Kratochvíle a Rosina Hrašová (1691). František

Kratochvíle a Magdalena (1691). Matěj Kratochvíle a Lidmila Tůmova (1697). Matiaš Kratochvíle a Eva Ječmínkova (1699). Jan Kratochvíle a Kateřina Procházkova (1704). Václav Kraus a Marketa Schmidova (1705). Ondřej Kraus, sládek a Magdalena Šubrtova (1660). Krištof Krčmář, obyvatel u sv. Anežky a Alžběta Kynclerová z České Lípy (1682). Jiří Krch ze St. m. Praž. a Magdalena Vítová (1683). Jan Kroczin z Drahobýlu, syn purkrabského rady a Kateřina Pavláčkova (1663). Arnošt Krober-Žatecký a Kateřina Kohoutova (1671). Matěj Králík a Anna Horešanská (1693). Baltasar de Krumpoch a Lidmila Pokorná (1659). Pavel Krubský z Jihlavy a Lidmila Kubíčková z Nov. m. Praž. (1682). Václav Krušina ze St. m. Praž. a Kateřina Čížková ze St. m. Praž. (1682). Martin Křeček z Spřelouče (!) a Anna Dravničkova (1683). Jan Křehký a Kateřina Brožova (1686). Jan Křepelka z Drahonic a Dorota Coxinova (1659). Jakub Křeský z Františku a Anna Šykelová z Dakova na panství orlickém (1677). František Kříž a Barbora Steckerová (1703). Jiří Kubíček a Kateřina Hruškova (1702). Jan Kubicz ze Stráže a Kateřina Řečická (1687). Matěj Kubánek a Alžběta Bošická (1692). Jan Kučera, přikryvače St. m. Praž. a Barbora Vejtsková z Nov. m. Praž. (1683). Jan Kučera z vesnice Braslav a Dorota Burkabová (1679). Jan Kugler a Alžběta Maurova (1696). Jan Kuchař a Františka Ulrichova, poddaní kláštera sv. Jiří v Praze (1709). Ondřej Kulnar a Kateřina Kratochvílová (1691). Matěj Kulich a Kateřina Svobodova (1665). Ondřej Kulhánek, žebrák z Jindřichova Hradce a Anna Hořejšková (1681). Jan Kundrat a Zuzana Rosenthalová (1687). Jan Kunc

a Justina (1671). Jan Kunck z Litoměřic, voják a Lidmila Hlaváčkova (1666). Kašpar Kupec, registrátor apelací a Anežka Kaylová ze Sternberku (1683). František Kurský a Kateřina Schaffbergerova (1674). Jiří Kutil a Alžběta Hlaváčkova (1687). Jakub Kvapil a Alžběta Alexandrova (1703). Jan Kvítek a Alžběta Heldová (1685). Vojtěch Kybolt a Judita (1690). Matouš Kylnover, vojín a Alžběta Kroczenová (1673). Václav Kytler ze St. m. Praž. a Magdalena Benedová (1677).

Jan Laniek a Anna Ryplova (1709). František Lamzik z Ratiboře a Veronika Krzousigova z Kmina (1686). Jindřich de Lebenfels a Daniela Vořechovská z Kunratic (1657). Šimon Ledvinka a Anna Strakova (1640). Jan Leffler a Anna Rilová (1637). Bedřich Lehocký a Kateřina Arnolova (1704). Ondřej Leichner a Rosina Hessova (1637). Bohumír Leipziger a Anna Dietzova (1697). Matiáš Lendl a Kateřina Fuksová ex Maiori Klocovia (1660). Vít Lenski a Alžběta (1667). Vít Letnperka a Anna Švecarová (1690). Václav Levý a Juliana Bělohlávkova (1692). Jan Libek a Alžběta Fritzova (1640). Jan Liebreich a Alžběta Wernerová (1702). Jan Libek a Alžběta Fritzova (1640). Jakub Liburský a Anna Přeslichová (1661). Martin Liburský a Dorota Procházkova (1690). Jan Liška a dcera Václava Malýho ze St. m. Praž. (1680). Jan Loukotka, řezník a Lidmila Sladkovská (1692). Jan Lonott (?) a Anna Komárkova, oba z Kolína (1695). Václav Lozument z Nov. m. Praž. a Anna Horká z Ml. Vožice (1683). Šimon Lozner a Kateřina Officinerova (1637). Jan Lukass a Alžběta (1693). (pokračování).

Emil Trold: Urbář kostela sv. Jana Křtitele pod vrškem v Menším městě Pražském.

K malebným zákoutím staré Prahy patří také t. zv. Janský vršek, na Malé Straně, vedoucí z Nerudovy ulice k ulici Břetislavově, dříve Umrlčí zvané. Odkud tato jména? V kotlině, ohraničené na jihu Petříinem, na západě kopcem Sion se Strahovem a na severu svahem, táhnoucím se ke královskému hradu, stávala ve středověku vesnice Obora, jejíž domky sahaly až k malostranské městské zdi, táhnoucí se od černé, hansturkovské brány v Nerudově ulici k tržišti. Kostel v této vesnici se nazýval sv. Jan v Oboře¹⁾ nebo, když jméno Obora upadlo v zapomenutí, sv. Jan pod vrškem a odtud dnešní jméno ulice Janská a Janský vršek. Kolem kostela byl hřbitov, na kterém se pohřbívalo z Malé Strany dříve, než pro tuto byl r. 1787 zřízen hřbitov košířský. Cesta ke hřbi-

tovu vedla ulicí Břetislavovou, tehdy proto Umrlčí zvanou. Kdežto místo někdejšího hřbitova je dodnes vyznačeno křížem na zdi spojující domy č. 322 a 323, zmizel kostel sv. Jana s kaplí sv. Matěje beze stopy; stával asi v místě dnešního domu čp. 233 v ulici Šporkově a dosahoval zadní části domů ve Vlašské ulici, zejména domu, v němž bydlel malíř Jan z Feldu, jak vypravuje Pavel Skála ze Zhoře²⁾. Kostel byl pak po nějaký čas pod pravomocí Hradčan, pak Malé Strany a stal se konečně filiálkou malostranského farního kostela sv. Václava. R. 1729 se usneslo 45 malostranských obyvatelů, že budou platiti krejcarový příspěvek, aby u sv. Jana byla denně čtena mše svatá. Za tím účelem byla založena jakási účetní kniha, dodnes zachovaná a uložená

1) Frant. Ekert, Posv. místa II, 344.

2) Skála, Historie česká 282.

v archivu hlavního farního úřadu u sv. Mikuláše³⁾), s názvem: »Urbarium der Kirchen Sti. Joannis Baptista sub Rupe«, ve které je tato úmluva zapsána s dodatkem, že každému je dovoleno, kdykoliv svůj závazek odvolati, jiným zas je volno, k placení se přihlásit, buď jako člen nový a na místě vystouplého nebo zemřelého. Tato úmluva byla dekretem konsistoře ze dne 26. srpna 1729 schválena a schválení bylo v latinském textu do knihy zapsáno. Na dalších listech jsou jména přispívatelů, za každým jménem v čele stránky je pak vynecháno několik listů, na nichž se zapisovalo, za jakou dobu a kolik kdo zaplatil. Jen tam, kde někdo přestal platit a na jeho místo se přihlásil někdo jiný, bylo jméno tohoto nového člena připsáno ještě na téže stránce za kvitovaným posledním příspěvkem. Jmen přispívatelů je takto celkem 78, nelze ale s určitostí tvrditi, jsou-li zapsáni všichni, neboť kniha jest dosti poškozena a jeden vytržený list je volně vložen, aniž by bylo patrnó, kam patří. Zdali listy vystříhané byly veskrz prázdný, nedá se zjistiti, ale zdá se, že spoliátorovi šlo jen o listy prázdné, nepopsané. Před každým jménem je vždy bombastická, v tehdejší době oblíbená titulatura a pak je vyznačen stav nebo zaměstnání. Z toho je patrnó, že společnost sestávala z několika osob šlechtických a z měšťanů Menšího města pražského; jsou zde příslušníci státních, zemských i městských úřadů, zaměstnanci šlechty, řemeslníci a živnostníci, dva kněží a několik osob ovdovělých i nevdaných bez zaměstnání. Osoby úřední a úřady nesou označení nám dnes zcela neznámá; kdo dnes ví, že na př. Fiskalamt je nynější finanční prokuratura, Buchhalterei účtárna a že její úředníci prodělali tento postup: expeditor, raitrat, buchhalter, Takové a podobné tituly nelze přeložiti do češtiny, ježto jednak neznáme jejich tehdejší význam, jednak že v době nejtužší germanisace se českých výrazů ani ne-užívalo. Proto nevíme, překládáme-li správně Amtmann = přednosta úřadu, Amtswirt = hospodářský atd. I řemeslníci si zakládají na svých titulech »měšťanský«, »dvorní« a pod., ale při tom se zamlčuje, že »královský dvorní truhlář« Josef Nonnenmacher byl takovým umělcem, že jeho řezbářské práce ještě dnes vzbuzují obdiv. Oproti tomu Jan Jiří Helmer se nazývá prostě truhlářem, my jez ale známe jako houslaře, jehož housle a loutny patřily k nejlepším nástrojům, které jsme měli a že jméno Helmer přežilo všechny ty různé honosné »dvorní«, »zámecké« a pod. z řad malostranského měšťanstva. Tak nám skýta Urbarium vlastně obraz zdejší honorace, mezi kterou Jan Riedl si ani netroufal říci, že byl pouhým zvoníkem kostela svatojan-ského. Společnost se udržela asi 60 roků, neboť

³⁾ Za půjčení děkuji vldp. hl. faráři Josefu Tuttenu v Praze III.

příspěvky jsou zapisovány za dobu mezi r. 1737 až 1796. Nemůžeme vysvětliti, proč se začalo platit tak pozdě, když společnost obdržela potvrzení od konsistoře již r. 1729 a proč se kvituji příspěvky ještě v době, když kostel byl od roku 1784 zrušen a r. 1794 dokonce již prodán. To nás konečně nemusí zajímat, nýbrž nám jde zde o osoby přispívající. Pro lepší přehled seřadili jsme je podle dnešní abecedy a připojili léta, za které se od nich příspěvky odváděly. Jsou to tyto osoby:

- Arnold** Karel Ferdinand, král. dvorní tiskař, nejvyšší strážmistr městské setniny, inspektor kostela sv. Václava s manželkou, 1746—1768.
Arnold z Dobroslavína, Karel, král. apelační rada, 1749—1776.
Bartoni Petr Antonín, měšťan, 1775—1784.
Bořková Anna Ludmila, roz. Hermannová, 1738—1748.
Bradáč (Bradatsch) Jan Jiří, majitel směnárny a obchodní negociant, 1756—1787.
Clauser Jan Josef, německý koncipista královského fiskálního úřadu v království Českém, 1751—1770.
Čečelická Františka Apolena, roz. ve Seinfelsu, 1757—1762.
Cerninová z Chudenic Antonie Josefa, hraběnka, roz. hraběnka z Kienburgu, 1737—1740.
Daufig Václav, král. dvorní čalouník, s manželkou Evou, 1737—1754.
Dela Hayeová-Dürnhagenová, roz. Dvořáková z Porr, 1737—1742.
Diesbach Jan Norbert, měšťan a zlatník, s manželkou, 1737—1758.
Dietzberová z Dietzfeldu Konstancie, vdova, 1737—1768.
Dollensteinová Anna Marie, svob., 1745—1769.
Duche Jan, hofmistr u hraběte Černína, s manželkou, 1738—1752.
Elssner Josef, měšťan a mistr sklenářský, přesedicí šestipanského úřadu, 1754—1770.
Gattenburgová Marie Anna hraběnka, 1757—1758.
Gaybinger Kristian Felix, hospodářský při králi Terezií, 1757—1758.
Germer František Karel, kontrolor hlavní pošty, s Veronikou a synem Antonínem, 1746—1751.
Grüner Josef, tajemník konsistoře, a Anna Zofie roz. Landscheritzová, 1737—1740.
Grünes Antonín Josef, měšťan a starší Menš. města praž., s manželkou Marií Magdalénou, 1737—1745.
Hana Eberhart, měšťan a obchodník, 1744—1775.
z **Hannemannů** Jan, 1737—1758.
z **Hannemanů** paní, 1737—1740.
Helmer Jan, měšťan a truhlář, s manželkou Annou Kateřinou, 1738—1749.
Hillebrand rytíř z Brandau Jan Jiří, komorní rada a vrchní representant bankálu v království českém, 1738—1764.
Hillebrand Maximilian, hofmistr u hraběte Vratislava, s dědici Schröterovými, 1737—1749.
Hoyer Jan Matěj Petr, agent a dvorní pokladník hraběte Kaunice, 1755—1765.
Christoph František, vrchní representant krále českého bankárního úřadu, s manželkou, 1737—1741.
Kirpal František Arnošt, 1750—1780.
Knapp Baltazar, tajemník české komory, měšťan na Hradčanech a Sibyla Dorota, 1738—1750.
König Jan Jiří, měšťan, s manželkou, 1738—1748.
Koch Jan, radniční sluha a měšťan, 1737.
Koch Václav, 1737—1794.

Kozák Václav, hofmistr u hraběte Černína, a měšťan Nového města, 1750—1794.
Kanský František Antonín, měšťan a radní města 1739—1745.
Leiner . . . rada města, 1778—1786.
Libštejnská z Kolovrat, hraběnka, roz. Krakovská z Kolovrat, 1750—1794.
Lodgman z Auen Václav, vrchní válečný komisař, 1737—1765.
Löwenhatha Rudolfa dědici, 1760—1769.
Mahal Jan Jiří, měšťan, 1782.
Mayer Jiří Jakub, rada nejvyššího purkrabského úřadu, 1737—1748.
Mesler Antonín, farář u sv. Václava v Praze III, 1738—1764.
Miltner Václav Adaukt, vrchní písář král. komorního práva, měšťan, s manželkou Alžbětou, 1737.
Morzinová Marie Kateřina, rozená hraběnka Erdödy, 1745—1749.
Neiner Michal, měšťan a obchodník, 1771—1772.
Neuber Jan Jiří, radní města, 1776—1777.
Nissel František, měšťan a zlatník, 1744.
Nonn(en)macher Josef, král. dvorní truhlař, s manželkou, 1738—1741.
Oestereicher František Josef, kněz, 1771.
Pátek Jindřich, registrátor u vrchního berního úřadu, 1737—1772.
Pechová Antonie, roz. Casanovová ze Segregur, 1754—1771.
Pichler Martin, sluha v předpokoji u místodržitelství, s manželkou.
Pihler Jakub, měšťan, 1737—1792.
Pörtlein Antonín Benedikt, měšťan a parukář a manželka Marie Kateřina, 1737—1754.
Preissler František, taxator a depositor zemských desk a spoluradní na Hradčanech s manželkou Marií Eleonorou roz. Flechtnerovou, 1749—1758.

Rachlitz Jan František, měšťan a obchodník s manželkou, 1737—1765.
Redlich Filip Josef, s manželkou, 1737—1769.
Reittenberger František, císařský poštovní úředník a měšťan, 1737—1766.
Rheiner Jan Ondřej, účetní při rektifikaci, s manželkou, 1714—1759.
Riedl Jan, 1737—1772.
Rybová Alžběta Konstancie, měšťanka, 1748.
Schabská Anna Ludmila, roz. Bořková, 1738—1765.
Schmutz Jan Václav, český písář a taxator u královského komorního práva, s manželkou Annou Josefou, 1737—1759.
Schnabl Augustin Vilém, syndikus, s manželkou Zuzanou, 1737—1759, potom dědici.
J. U. Dr. Schappich Jan František, apellační rada, s manželkou Dorotou, roz. Cassinis de Bugello, 1738—1744.
Schoffo Jakub, měšťan a obchodník, 1771.
Siech . . . Josef, nákladník piva, viceregistrator a expeditor u místodržitelství, 1746—1766.
Solnický Jan Jiří, měšťan a obchodník.
Sternbergova Marie Anna, hraběnka, roz. kněžna Schwarzenbergová, 1745—1758.
Trampáček Jan, štolba u hraběte z Klenové, 1737—1770.
Treydtmann Jiří Adam, předsedící šestipanského úřadu a městský úředník, 1734—1741.
Unger Josef, 1738—1744.
Váňa Antonín Jakub, mistr krejčovský, 1761—1775.
Vodňanská Anna, svobodná, 1750.
Vogel Jan Jakub, měšťan a obchodník s manželkou, 1768—1796.
Med. Dr. Voss Ludvík Jindřich s manželkou, 1757—1778.
Weigel Jan Fridrich a Ludmila, 1750—1756.
Willicusová Josefa, svobodná, 1775—1784.
Willicusová Marie Anna, vdova, 1774—1775.

Kristian Turnwald: O moravské orlici.

Heraldicky založená mysl každého moravského vlastence se obírá úvahami, odkud se vzalo tak příznačné šachování moravské orlice, které tvoří vlastně barvu této figury. Vždyť už několikabevnost figur heroltovských se vyskytuje dosti zřídka, ale šachované díly, obruby a hlavy štítu, šachované heroltovské a ondřejské kříže, kůly a břevna přec jen vídáme. Avšak šachování figury obecně jest skutečnou vzácností a proto jest pro určitý erb obzvláště příznačné.

Figura orlice jest na moravských památkách známa už od let 1215, a to z mince markrabě Vladislava III. z t. zv. strmilovského nálezu. Jsou to denárky průměru asi 16mm, kde na lící jest mezi dvěma hradebními věžemi orlička průměru 7 mm, na rubu bývá okřídlený lev sv. Marka, asi za účelem získání bernosti mince v nejbližším přímoří jaderském. Technické provedení znaku jest tu ovšem tak drobné, že kostkování se nedalo vyznačiti. Rovněž i na pečeti listiny z r. 1233, vydané markrabím Přemyslem, se objevila orlice bez plasticky provedeného kostkování. Tento způsob zbarvení jest plasticky znázorněn teprve na pečetích z let 1286, 1297 a následujících.

Též malé moravské brakteaty z této doby ukazují orlici se zřetelným a pravidelným šachováním, představujícím šachování. Opeření se naznačovalo až v baroku.

Šachování přichází v nejstarší době v bližším okolí Moravy dvakrát, a to bílo-červené: v Chorvatsku a ve slezském Břežsku. Ve střední a západní Evropě objevuje se však šachování v těchto barvách, a to kostkování rovné i na puškos, rovněž několikrát. Nejstarší šachovnice vůbec jest známa u pánu de Meulan (pečeť z r. 1136) a její barvy se později ukazují jako zlatá a červená. I toto kostkování se později ukazuje i jinde. Stejně staré jest i zlato-modré šachování vedlejších linií Kapetovských de Vermandois (1135 zde s liliemi v hlavě štítu) a de Dreux (zde v červené obrubě). Tyto barvy byly zajisté voleny podle francouzských lilií zlatých v modrém poli.

Hned na začátku heraldiky můžeme sledovat zvyklost, že manové napodobovali erb vladařů bud ve figuře nebo v barvách (z honosnosti? z vojenského příkazu? jako vyznamenání?). U nás na př. Přemyslovský levoboček Mikuláš

Opavský obdržel erb bílého a červeného štípení štítu podle králova bílého lva v červeném poli.

Když v naší vlasti za krále Přemysla Otakara nadobro zanikl zvyk zapůjčovati vedlejším liniím panovnického rodu části Moravy jako jakási údělná knížetství, a po začátečním střídavém uchvacování politické moci došlo v panovnickém rodě r. 1197 k narovnání, podle něhož starší bratr Přemysl si ponechal hlavní zemi Českou, kdežto mladší bratr Vladislav převzal do správy Moravu jako celek s titulem markraběcím, vznikl tím nový útvar rázu státoprávního, nikoli jen vojensko-rytířského.

Brzo po této historické příležitosti se patrně naskytla potřeba nového znaku pro nového markraběte. Jest třeba uvažovat o tom, jaký byl výběr co do figur a barev. Rytíři si spravidla vybírali erb u příležitosti vojenské výpravy sami. Když byli pasováni na rytíře, původně obdrželi meč a ostruhy, později teprve současně dostávali diplom se znakem pro štít. Sedlák vyslovuje domněnku¹⁾, že vév. Vladislav II. si sám zvolil erb říšské manské orlice při příležitosti svého křížového tažení r. 1147. Tak vznikly jen ryze vojenské erby rytířské. Manská orlice však byla udělována lenním pánum při příležitosti diplomaticko-politické. Která z nich to mohla být u českého vévody, o tom při nedostatku přímých zpráv o udělení, ale při hojnosti slavností, jichž sc český vévoda na dvoře císařském kolem roku 1100 zúčastnil, lze stavěti nejrozmanitější dohad. Znakem císařského důstojenství byl od doby Karla Vel. orel, jehož bronzová figura se už skvěla na paláci v Cächách. Orla ve štítě má pak cís. Jindřich IV. k r. 1144 na obrázku v kronice Otty Freisingského. Objevil-li se orel i na pečeti hr. z Hennebergu z r. 1131, bylo by divné, když by ho neměl mnohem významnější lenník, český vévoda. Rytířské erby se nejspíše zprvu objevily na kabátcí, manší orlové však na manském praporci. Na českých denárech do let 1120 jest často vyobrazen vévoda třímařící kopí nebo praporec. Na jednom denáru Vladislava I.²⁾ na trůně sedící panovník levicí pozdvihuje dlouhý gonfanon³⁾ do předu jakoby k divákům a ukazováčkem pravice ukazuje na vršek gonfanonu. Byla na něm vyšita orlice místo dosavadních ornamentů? A to po udělení arcibiskupství r. 1114? Diplomatické zakončení bitvy u Chlumce 1126 Soběslavem jest jednou z dalších příležitostí. Morava se stala samostatným markrabským lémem už r. 1182. Nemáme opory pro to, zda a jakého znaku nabyla tenkrát. Merz ve svém ilustrovaném díle o »Züricher Wappenrolle« věnuje vzniku moravského erbu mnoho rádek. Uvádí, že markr. Vladislav má na pečeti lva. Při délce své vlády na Mo-

ravě (1197—1222) mohl tak klidně učiniti jako bývalý český vévoda i jako bratr svého vlastního nástupce — krále. Heraldické zkušenosti však učí, že přec musil obdržeti erb vlastní. Jako markrabí byl lenníkem říšským, i když se důsledně a poslušně držel politiky svého spojence, krále-bratra Přemysla Otakara I., kterému byl lev — jak víme od kronikářů — císařem udělen resp. potvrzen jako zvláštní vyznamenání, jaksi jako erb rodový, současně napovídající jistou neodvislost. Markraběti však spíše příslušel orel.

Vojenské rytířství a diplomatická potřeba to však nesla sebou, aby se i manští a rytířští orli od sebe lišili barvami, nezměnili-li se, jako v Čechách, výbec v jiný erb (na př. u vév. Rakouských v břevno, u falckr. Bavorských ve lva). Markrabí Braniborští přijali v bílém štítě orla červeného, Drobné rytířstvo záhy vyčerpalo všechny pro figuru orla přijatelné barevné kombinace, takže na př. pro švýcarské Frobury (známé od let 1070) zbyl ve zlatém štítě orel dokonce pokrytý popelčinou a hennegavští Waha-Looz v červeném orel hermelínový. U znaku českého vévody jest ostatně sporné, kdy byla jeho orlice černá ve stříbrném poli od jiných odlišena plaménky podle pasionálu abatyše Kunhuty z r. 1312, podle zprávy Dalmilovy, jakož i podle dekretu krále Jana z r. 1329, kterým ji přenáší na biskupství Tridentské. Na denáru vév. Konráda⁴⁾ vidíme orlici prostou, ale položenou do pole posypaného křížky. Takový erb od jinud neznáme; lva v poli posypaném křížky měly rody Blonay a Saarbrücken; lev v plamenech není znám.

Sachování lva se vyskytuje u italských rodů Guiccioli a Pierleoni, dale u našich Princů z Buchova (ovšem až 1588); na pokos šachovaného gryfa měli uherští Buzay.

Na pokos bílé a černé šachovanou orlici v modré poli měli ravennští Ghezzi. Římský rod Conti, známý už z X. století a vládnoucí v kampanském hrabství Segni, měl v červeném poli orlici šachovanou černě a žlutě. Byl to rod významný, u něhož se jméno hraběcí hodnosti vžilo dokonce jako jméno rodové (conte-Conti, opačně jako Karel-král, Caesar-kaisar-Kaiser-car). Jako hrabata ze Segni měli též manskou orlici, a na rozdíl od císařského černého orla ve zlatém poli snad pro určitou odvislost od blízského papeže si pro odlišení směli do štítu červené barvy pařezské vložiti orlici šachovanou v barvách císařských. Přijatelnějšího výkladu pro heraldickou symboliku není.

Z tohoto rodu Conti-Segni se stali ve středověku tři členové papeži: Lotario-Innocenc III. (1198—1216), Ugolino-Řehoř IX. (1227—41) a Rinaldo-Alexander IV. (1254—61). Všichni byli význačnými osobnostmi. Ale zatím co oba po-

¹⁾ Rodokmen I, s. 2.

²⁾ Fiala XV, 25.

³⁾ Galbreath, Manuel du Blason 269.

⁴⁾ Fiala XVIII, 25—26.

slední přes houževnatý odpor ve vlastní Italii podléhali svým politickým odpůrcům stranícím císaři a jeho spojencům, dobyl první z nich papežské kurii takových světových úspěchů, že právě reakcí na to vzniklou jeho nástupci tolik trpěli.

Innocenc III. byl dokonalým diplomatem. Za jeho působení papežství dosáhlo vrcholu své politické moci. Nejstručněji řečeno: za papežovy many měli čest se prohlásiti králové sicilský a j.; rodinné spory urovnal na dvoře francouzském, leonském, polském, uherškém, norském a j.; s katolickou církví sjednotil Bulhary a Armény. Bulharsko a Aragonii povýšil na království; vlivně zasahoval i do obsazování trůnu císařského (Filip IV., Ota IV., Bedřich II.).

Jedním z jeho nejoddanějších stoupenců stal se i Přemysl Otakar I., který se ve své politice dal Innocencem značně ovlivňovati a dále ovlivňoval i markrabího Vladislava. Přemyslu Otakarovi I., za krále uznanému císařem i vzdorocísařem, potvrzuje královský titul r. 1204 i sám papež Innocenc III. Nemůže býti pochyby o tom, že papež také kladný postoj markraběte Vladislava oceňoval stejně milostivě, i když o tom není dokladů písemných.

Rod Conti-Segni měl svůj erb již před Innocencem III. Papež podle tehdejší zvyklosti nepoužíval vlastního rodového znaku, jak dokazuje Galbreath ve své *Papal Heraldry*, nýbrž měl ve štítě zkřížené klíče, červené v bílém nebo bílé v červeném, případně červený kříž v bílém poli, často v úhlech provázené jedním klíčem. Heraldické barvy kurie tedy byly červená a bílá příp. opačně. Chtěl-li tedy Innocenc III. se diplomaticky uplatnit i při vyznamenání markraběte Vladislava potvrzením jeho dosažené státoprávní hodnosti, nemohl to provésti vhodněji než způsobem, jímž se řídilo udělování erbů za středověku, totiž udělením figury svého také původně manského orla vyznačeného šachováním, a pro šachování zvolit kombinaci barev své papežské hodnosti, shodnou s novými barvami české dynastie.

Tížejí se dá uhodnouti, co má symbolisovati modré pole moravského štítu. Říšský pravzor byl držen v barvách opticky nejvýhodnějších: černé a zlaté. Dle Matyáše Pařížského z let 1240 to byl ve zlatém poli černý orel, jen císař Otto IV. měl v černém poli zlatého orla. Naproti tomu používal vzdorocísař Jindřich Raspe v modrém poli orla zlatého. Stejný erb měla knížata Opolská a podržela ho i od nich se odvětvivší knížata Těšínská. Modrá půda pod orlem představovala přirozený blankyt za vzlétajícím vznešeným symbolem.

Z řečeného vysvítá, že i malá orlička na denárech markr. Vladislava už představuje erb bílo-červeně šachované orlice v modrém poli.

Jeho celý motiv svým vznikem v jiné souvislosti než v ovzduší před vydáním zlaté bully sicilské r. 1212 z milosti papeže Innocence III. z rodu Conti-Segni postrádal by heraldické odůvodnění a věcného smyslu.

Neméně zajímavou jest i otázka klenotu příby markrabí moravského. Původním klenotem totiž není rostoucí orlice erbu, jak ji známe z památek pozdějších, nýbrž perut, ježíž letky jsou střídavě vždy 2 nebo 3 za sebou černé a další žluté, který pruh takto utvořený pokračuje přes rameno křídla (curyš. svitek ukazuje po 2 perech, heidelberg. kodex zv. Manessův po 3 perech, též markr. Jošt u Schwarzenberga tab. VI. po 3 perech).

Tento způsob zbarvení křídel jest tuším rovněž ojedinělý a tak příznačný, že se málem tážeme, zda v sobě neskrývá ohlas nějakého staršího zbarvení orlice moravské černožlutým pruhováním před jejím šachováním (bílo-červeným), třebas snad také v obvyklém modrém poli a třebas z r. 1182. Bílo-červené pruhování lva v modrém poli má Duryňsko a Hessensko a to vodorovné, kdežto v modrém poli bílo-červeně kosmo pruhovaný byl lev Gambocorti. Vzácným jest zjev, že orel má zbarvení křídel jiné než trupu, na př. u starého rodu v. Langenstein jest v bílém poli orel jednou celý červený, jindy s červeným trupem a se zlatými křídly. Podle toho by heraldicky nebyla vyloučena orlice s černožlutým pruhováním pouze perut, kdežto trup mohla mít na př. černý, a to v poli nejspíš modrém nebo červeném. Leč toto jsou již jen dedukce zatím nedoložitelné. Zatím lze totiž předpokládati, že černožluté pruhování moravského klenotu se opírá buď o černožluté šachování orla Conti-Segni anebo — aby se tu uplatnil i císař — o barvy štítu říšského. Správně tuší Sedlák ve svém citovaném článku, že český klenot černého křídla souvisí se starším českým erbem černé plamenné orlice a nezměnil se ani při změně erbu ve stříbrného lva, zjev to v heraldice obvyklý. Český klenot černého křídla však nevykazuje ohlasu oněch pověstných plaménků, za to jest ve dvou řadách na rameni (výjimečně celé křídlo) poset zlatými srdíčitymi lístky. Tato výzdoba však nemá souvislosti s erbem, nýbrž jest vyznamenáním podle starých německých léčení, totiž že vítěz v klání si zlatý nebo stříbrný lístek směl ulomiti z kovového stromku nebo jej obdržel z něžné ruky dívčí, či z pádné pravice válečníkovy. Takové turnajové trofeje se pak připevňovaly na klenot. Stejně lístky a srdíčka vykazuje klenot braniborský, hohenzollernský a duryňský, u nás kravařský a vartemberský, kochánkovský, rakvický a j., ratolesti jsou v klenotu říšském, starobavorském, hohenloheském a henneberském, celý stromek jest posazen na příbulu pánu z Käfernburgu. Takovéto kovové stromy s ptáčky zhotovovali klenotníci byzanští a obdivovali je cizinci v cařhradském císařském paláci.

Merz v díle »ZWR« všíma si i vzniku moravského klenotu a kromě shora uvedených obměn zaznamenává, že heraldik Schnitt přiděluje moravskému štítu klenot český. Vojtíšek ve spisu »Naše státní znaky«, str. 21 praví: »moravské křídlo, na němž se střídají po 3 perech zlatých a černých, je v dolejší části posázeno zlatými srdčeky.« Ani pro názor Schnittův, ani pro tvrzení Vojtíškovo není opory ve známých památkách. Optický omyl jest těžko omluvitelný, zvláště na zřetelné miniatuře Joštově. Zásadně se ovšem klenot moravský opírá o klenot český.

Kdy moravský klenot vznikl, jest obtížno stanoviti. Na začátku heraldické doby vůbec se kuzelovité přílby s nánoskem omalovaly v barvě erbu nebo se na ně namalovala jeho figura (na př. Gotfr. z Bouillonu, Galbreath: Manuel du blason tab. I.). Nejstarší samostatný klenot jest viděti na pečeti Filipa hr. Flanderského z roku 1162, vyobrazené v cit. díle Galbreathově str. 29, totiž na kbelíkové přílbě postavené čtverhranné prkénko s obrazem lva jako ve štítě a na praporci. Podobný klenot lva měl i angl. král Richard Lví

Srdce na prkénku vějířovitém v letech 1180, později Slezsko s orlicí a j. Sedláčkova zmínka o nejstarším klenotu se týká samostatné figurky lva plastického, namontovaného na kbelíkové přílbě Balduina hr. Flanderského podle pečeti už z r. 1197. Perutě podobně jako tuří rohy nalezejí k nejstarším klenotům, byvše oblíbeny jako ozdoba příleb významných válečníků z doby předheraldické. U pouhých rytířů středoevropských se klenoty na přílbách zavedly teprve začátkem XIII. století, neboť přílby t. zv. normanské s nánoskem tu byly přílbami kbelíkovými s celkovým krytím obličeje vystřídlány později než v oblasti normansko-flanderské. Ovšem vznik přílby s klenotem u lenníka markraběcího, jako byl Vladislav Moravský, lze klásti už i do přelomu století XII. a XIII.

Pro spolehlivější podporu vylijených hypothés, budujících jen na heraldických zkušenostech, nezbývá ovšem než vyčkat nálezů dokladů památkových, z nichž mnohé se ztratily náhodou, některé však byly třebas i potlačeny úmyslně z důvodů politických, jak to známe již z historických dob antických i nejnovějších.

Jan Lintner: Poddaní na statku Přehořovském a Brandlinském v letech 1725-1728.

V schwarzenberském archivu v Českém Krumlově pod sign. I 5AU No. 5 dochovala se »Registra sirotčí statku Přehořovského a Brandlinského« z let 1725 až 1728. Poněvadž z patrimoniální registratury těchto dvou statků nedochovalo se téměř ničeho — ačkoliv ještě v r. 1922 bylo v jedné přízemní místnosti Přehořovského zámku uloženo slušné množství starých spisů, mezi nimiž byly i spisy bývalého krajského úřadu — poskytuje tento celkem zapadlý pramen k historii obyvatelstva jmenovaných statků zprávy zajímavé a ne bezvýznamné. Registra jsou z doby, kdy byl pánum na Přehořově a r. 1717 přikoupeném Brandlíně Václav Antonín Netolický z Eisenberku a od r. 1726 vdova po něm Magdalena roz. des Fours, prvně provdaná za Kořenckého z Terešova.

K statku Přehořovskému a Brandlinskému náležely tehdy vesnice: Brandlín, Dvorce, Chabrovice, Krátošice, Kvasejovice a Přehořov. V těchto vsích žilo r. 1725 celkem 552 poddaných (Přehořov 159, Kvasejovice 133, Brandlín 95, Krátošice 65, Chabrovice 6, Dvorce 94), z čehož bylo 167 mužů (Přehořov 52, Kvasejovice 44, Brandlín 26, Krátošice 14, Chabrovice 4, Dvorce 27), 166 žen (Přehořov 48, Kvasejovice 41, Brandlín 30, Krátošice 19, Chabrovice 2, Dvorce 26) a 219 dětí do patnácti let. (Přehořov 59, Kvasej-

vice 40, Brandlín 39, Krátošice 32, Chabrovice —, Dvorce 41).

O jednotlivých rodinách dovídáme se z register následující:

BRANDLÍN.

Barták František, 37 let stár, hospodařil na chalupě Zedníkovské; jeho manželka byla Kateřina 59 let, děti: Rozína 6 a Josef 1½ roku. — Po nebožtíkovi starém Bartákově: dcera Alžběta zemřela 1726 ve věku 45 let, dcera Lidmila 43 let; tato ztratila dvakrát podkovu, t. j. byla dvakrát zmrhaná a měla dvě nemanželské děti: Rozínu 11 let, sloužila u Koláře ve vsi, a Josefa 8½ roku, sloužil u Lukše ve vsi. Dvacetiletá dcera po nebožtíkovi Bartákově aneb Vaňasovi Lidmila byla děvčkou v Brandlinském dvoře.

Čížek Lukeš (34¹⁾), manž. Johana, děti: Vít (6½), Kateřina (2), Ondřej (4 neděle).

Gregorova sestra Anna (36), sloužila u Hynka ve Dvorcích.

Hampl Jan (48), manželka Mandalena (45), děti: Eva (21), slouží u Šafáře v Kvasejovicích, Lidmila (11).

Hebstein Matěj, vdova po něm Dorota (58) — Šimon (48), manž. Anna (20), syn Jakub naroz. 1726.

Chytíl, sirotci po něm: Jakub (34) chromý krejčí, Josef (31) slouží ve Dvorcích, Mařena (27) utekla z panství, Lidmila (20) jest za kuchyňskou u vrchnosti, Vávra (16) slouží u Janury ve vsi. — Po neb. Rozíně Chytílové připomíná se dcera Marjána (20), která sloužila u Smolíka ve Dvorcích.

¹⁾ Čísla v závorkách udávají stáří v r. 1725.

Janura Pavel (56), hospodář na gruntě Šteflovském, manželka Mandalena (26) zemřela r. 1725, druhá manž. Dorota; děti: Mařena (3½), Anna zemřela do roka. — Matouš Janura (34), manž. Kateřina (35), děti: Anna (8¼), Antonín (5¾), Václav (¼). — Ondřej Janura (28) byl snad bratrem hospodáře Pavla Janury.

Kolář Vít (56), žena Dorota (53), děti: Josef (7), Marjána (3½); obě zemřely 1725; Matěj naroz. 1726. — Alžběta Kolářová vdova (61), děti: Jakub (29) pasákem v brandlinském dvoře, Daniel (33) na vojně.

Mašat Jakub (42) hajným, od r. 1726 šafářem ve Dvorcech; manželka Mandalena (36). — Siroci po neb. Bartolomějovi Mašatovi: Anna (15), Vojtěch (13).

Ryba Jan (58), šenkýr ve Dvorcech; manž. Johana (36); děti: Kateřina (10), Franta (3¾), Josef zemřel do 2 let. — Ryba Martin (40) truhlářem, žena Anna (36), děti: Dorota (17), Marjána (12), Kateřina (10), Anna (9), Václav (7¼), Lidmila (1½). — Siroci po Lukšovi Rybovi: Vít (21) u Bártů v Krátošicích, Kateřina (16) slouží u Tkalců v Brandlíně. Zuzana (11) slouží u rychtáře v Brandlíně.

Smolík Matěj (54) zemřel 1725; manž. Kateřina (49), dcera Anna (29) slouží ve Dvoreckém dvoře.

Strouhal Jakub (57) hospodář na gruntě Herzovském; žena Juliana (43), děti: Martin (26) 1726 se oženil, Petr (22) za forníka ve dvoře, Josef (16), Václav (12), Anna (10), Marjána (8¼), František (7½), Jakub (2½). — Po Jiříkovi Strouhalovi vdova Anna (40), děti: Rozína (10¼) slouží u hajného v Brandlíně, Mikuláš (8¼).

Vaněk Tomáš (37) na chalupě Bartošovské, žena Barbora (32), děti: Mařena (7½), Kateřina (5¼), Alžběta (2¼) zemřela, Anna (2½).

Vavera Gregor (52) chalupník, Marketa žena (46), děti: Mařena (18), Vojtěch (14) Matouš (6¼).

Zedník Jan, vdova po něm Voršila (39), syn Pavel (20).

DVORCE.

Brt Matěj (56) sedlák, žena Anna (37), syn Matěj (9¾).

Čermák Vít (46) na chalupě Havířovské, manželka Mařena (43), děti: Lidmila (18), Anna (15), Václav (12), Šimon (7½), Karel (2½). — Jan Čermák (59) na chalupě Drbalovské, žena Žofie (39), děti: Prokop (15), Dorota (10), Vít (6), Anna (5), Vojta (½). — Marjána Čermáková (35) slouží v Brandlinském dvoře.

Herza Martin připomíná se r. 1726, byl stár 27 let, manželka Eva.

Hynek Rudolf (50) na gruntě Mašatovském, manž. Voršila (48), děti: Eva (18), Jan (15), Rozína (11).

— Václav Hynek (45) na gruntě Reyhocovském, žena Dorota (42), děti: Václav (16), Terezie (11).

Krejčí Václav, vdova po něm Voršila (43), děti: Rozína (17), Franz (15), Barbora (9). — Syn po Eliášovi Krejčím Vít (53) jest na vojně.

Kukla Šimon (40) na gruntě Neřádovském, manž. Anna (38), děti: Martin (18), Kateřina (15), Marjána (9), Ondřej (5). — Děti po neb. Lidmile Kuklové: Dorota (28) slouží v Brandlinském dvoře, Jakub (25) v Krátošickém dvoře.

Novák Pavel (68) na gruntě Procházkovském, manž. Alžběta (44), děti: Vít (33) jest u Vaňka v Krátošicích, Jakub (32) jest ženat, má manželku Lidmilu (24) a dceru Lidmilu (½). Karel (15), Terezie (6).

Svoboda Jiřík (53), manž. Kateřina (52), děti: Antonín (33) jest ženat, manž. Anna (31), Eva (26) sloužila v Přehořovském dvoře a 1726 se provdala

pravdě podobně za Herzu; Pavel (23) jest u Rudolfa ve Dvorcech; Jan (14).

Turek Václav (35) na chalupě Štolbově; jeho neteř Lucie (55); bratr Jiřík (33) jest na vojně.

Vejdl Josef (34) na gruntě Havlíkovském, manž. Mandalena (30), děti: Mařenka (2½), Martin (¼).

Vochotný Václav (36), manž. Anna (34), děti: Kateřina (11), Báclav (5), Pavel (3), Barbora (1).

Záhora Václav (43) mlynář brandlinský, manž. Kateřina (40), děti: Rozína (18), Dorota (16), Mandalena (13), Vít (9), Anna (3). Jan (1). — Záhora Jan (34) jest mlynářem v Červ. Lhotě, manž. Anna (29), děti: Tomáš (8), Anna (7), František (4), Karel (2), Jan naroz. 1726. — Děti tesaře Václava Záhory (45): Jakub (15) je u Vejdyl v Kvasejovicích; Vojtěch (13); Alžběta (7) u Josefa Sládka; Václav (9) je u Pazdery v Kvasejovicích.

CHABROVICE.

Strouhal Jan (55) na gruntě Žitovském, manž. Voršila (44), děti: Vojtěch (28), Mařena (26), Matěj (21), Jan (19).

KRÁTOŠICE.

Bárta Bartoloměj (38), manž. Veruna (26), děti: Kateřina zemřela ve 4 letech, Jan (1).

Bednář sirotci po něm: Dorota (38) je u Šimů v Přehořově; Mařena (15) u Bártů v Krátošicích; Vít (13) u Vaňka v Krátošicích; Marjána (5).

Brt Jan (33) podruh u Vaňka, manž. Eva (34), děti: Josef (2), Tomáš (2 neděle).

Cervený Rehoř (47) je pastýřem v Přehořově, manž. Anna (44), děti: Rozína (11), Václav (8), Mařena (5).

Hebstein Filip (22), manž. Marjána (22), děti: Marjána (3¾), Kateřina (¼).

Hubený Václav; dcera po něm Kateřina (28) utekla z panství. Vdova po Janovi Hubeném Rozína (57), dcera Anna (11) slouží u Vaňka v Krátošicích.

Javůrek Jan (34) na chalupě Součkově, manž. Dorota (33), děti: Mařena (10¼), Matěj (8½), Matouš (6¼), Václav (2¼), Rozína naroz. 1726.

Kratochvíle Jan (68) zemřel 1725.

Kubín Jan (51) na gruntě Vaňkovském, manž. Mandalena (54), děti: Anna (2½), Mária naroz. 1726.

Marek Jan (29) mistr polní, manž. Alžběta (24), děti: Anna (6¼), Jan (4), Tomáš (2), Marjána naroz. 1726. — Václav Marek (65) starý mistr polní, manž. Mařena (62), syn Václav (23½) propuštěn na ovčín Holenský (?).

Novák Václav (45) na chalupě Pazderovském, manž. Rozína (45), děti: Kateřina (21) ve dvoře na Dvorcech, Anna (15½), Marjána (11½), Rozína (8).

Přibyl Matěj (44), manž. Kateřina (37).

Strouhal Václav (30) podruh, manž. Dorota (37), děti: Jan (12), Kryštof (4½) zemřel 1726.

Vejdl Matouš; sirotci po něm: vdova Kateřina (38), děti: Barbora (16), Josef (14), Mařena (12), Jiřík (10), Dorota (8), Bartoloměj (6¼); Barbora, Josef a Jiřík jsou u Macholouská v Krátošicích.

Žák Adam (56) na chalupě Přibylovske, manž. Anna (31), děti: Václav (5¼). Matouš (2¼) zemřel 1726.

KVASEJOVICE.

Bubník Jiřík (49) podruh, Dorota žena (48), děti: Franta (26) je na vojně, Vojtěch (31) v Praze na vandru.

Čáp Metoděj (49) chalupník, manž. Voršila (44), děti: Kateřina (22) ve službě u J. Mti. slečny Anna Miedl, Matěj (21), Žofie (18). Bartoloměj (10¾).

Hanzal Petr nar. 1704 hospodářem na gruntě Hanzalovském, po němž přijal příjmení Hanzal, ačkoliv se původně jmenoval Hrošek a byl synem Jana (1732). Matěj zemřel ve dvou letech, Bartoloměj (1741), Mariana (1744). — Ondřej Hanzal (nar. c. 1704) připomíná se na gruntě Hanzalovském r. 1752; r. 1740 byl na chalupě Kohoutovské a psal se Kohout; manž. Rozina (1704), děti: Kateřina (1732), Simon (1734), Josef (1735), Pavel (1736), Jakub (1738), Mařena (1744), Matouš (1748).

Hormadl Vojtěch (39) polní mistr v Kvasejovicích, manž. Kateřina (30), děti: Matěj (8 1/4), Pavel (6), Kateřina (3 1/4), Josef (1), Alžběta nar. 1726. — Jakub Hormadl (40) slouha v Přehořově, manž. Kateřina (16 1/2) provdala se r. 1727 za Václava Čílka, který byl do Kvasejovic propuštěn ze Soběslavě a zůstával pak u svého tchána. — Siroci po Hormandlovi: Anna (34) 1727 vdala se za Tomáše Nestouda, Martin (30) utekl z panství, Havel (21) je u Bubníka v Přehořově.

Hrošek Jan (53) sedlák, manž. Anna (48), děti: Petr (21), Jakub (17 1/2), Vavřinec (14 1/2), Magdalena (8 1/4). — Pavel Hrošek (44) slouha v Kvasejovicích (18), Václav (15 1/2), Kateřina (8), Lukáš (2 1/4).

Kohout Matěj (52) chalupník, zemřel 1727; manž. Žofie (47), děti: Ondřej (17) po smrti otcové oženil se na chalupu, Anna (16) vdala se 1729 za Machulu.

Machula Tomáš (32), manž. Barbora (26), děti: Rozina (5), Eva (2), Kateřina nar. 1726.

Míka Vít (47) sedlák, manž. Anna (57). — Dceera po Dorotě Míkové Rozina (43) je u Stanka v Přehořově.

Nestoud Pavel (39) chalupník, manž. Anna (51), syn Šimon (9). — Siroci po Matoušovi Nestoudovi: Řehoř (45) utekl z panství, Tomáš (40) utekl z panství, ale 25. dubna 1726 se vrátil a dán k Novákově; Kašpar (47) je na vojně, Matouš (36) je u Novotného v Kvasejovicích.

Novák Vít (64) sedlák, manž. Žofie (57), děti: Anna (26) vdala se na Míkovský grunt, Rozina (21) roku 1727 se vdala za Touška do Přehořova; Ondřej (18). — Matěj Novák (33), manž. Barbora (22), syn Václav (1/4).

Novotný Ondřej (39) hospodář na gruntě Karhanovském, manž. Anna (32), děti: Anna (7 1/4), Zuzana (5 1/4), Dorota (3 1/4), Vojtěch (3 1/4). — Martin Novotný (63) zemřel 1726, manž. Marjána (57).

Pazdera Josef (28) chalupník, manž. Lidmila (25) děti: Kašpar zemřel ve dvou letech, Martin zemřel do roka. — Voršila ovдовělá Pazderová (38) je vdána u Strouhala v Chabrovicích; její děti: Josef (12 1/4), Jan (9 1/2). — Siroci po Mikolášovi Pazderovi: Kašpar (53) utekl. Nikodem (51) je na vojně.

Plachý Mikoláš (46) sedlák, manž. Veruna (45), dcera Dorota (9 1/4).

Přibyl Šimon (32), manž. Kateřina (25), děti: Rozina (3), Anna (3 1/4). — Rozina Přibylová (50) 1725 se vdala do Krátošic; děti: Ondřej (21) a Eva (17) jsou u Pláchého v Kvasejovicích. — Siroci po Janovi Fřibylovi: Lucie vdova (56), děti: Šimon (32) ženatý, Jan (25) slouží u J. Mti pána mladého, Juliána (18).

Sobotka Jiřík (44) jest s dovolením vrchnosti ševcem v Kamenici; manž. Anna (40), dcera Anna (16 1/4).

Svoboda Matěj (40) je bednářem; manž. Saloměna (33), děti: Lucie (13), Pavel (10), Kašpar (7), Marjána (6), Jakub (3 1/4), Barbora (1). — Mikoláš Svoboda (44) je šenkýřem v Přehořově, manž. Zuzana (37), děti: Kateřina (11), Anna (9), Jan

(7 1/4), Vojtěch (5 1/4), Barbora (3), Rozina (3 1/4). — Siroci po Svobodovi, šenkýři Kvasejovické: Lidmila vdova (59), dcera Anna (34) sloužila v Přehořovském dvoře a r. 1727 se vdala.

Šíma Mikoláš (41) je tkalcem a r. 1727 se dostal na chalupu v Krátošicích; manž. Terezie (35) zemřela 1727; děti: Lidmila (13 1/2), Voršila (12), Martin (9 1/4), Matěj (7 1/4), Josef (6), Markéta (3 1/4), Jan Nepomuk (1 1/4). Kateřina brzy zemřela.

Vejda Matěj (30) sedlák, manž. Žofie (30), děti: Margareta (6 1/2), Matěj (5), Jan (2 1/2), Matouš nar. 1726. — Siroci po Kašparovi Vejdovi: Matouš (26), Václav (23) je v Brandlinském dvoře, Rozina (21) 1729 se vdala za Kohouta, Jan (18), Kateřina (10 1/4). — Sirotek po Řehořovi Vejdovi Zuzana (43) má se vdávat.

Zedník Jan; sirotci po něm: Václav (26) učí se krejčím, Vít (21) za pohánka v Kvasejovickém dvoře, Lukáš (20) učí se myslivosti, Marketa (17 1/2), Žofie (14 1/2).

PŘEHOŘOV.

Brácha Pavel (31), manž. Veruna (27), děti: Eva (3), Markéta (1 1/2). — Jan Brácha (59) chalupník, manž. Žofie (59), děti: Martin (29) je za kočího u J. Mti. mladého pána, Zofie (25) zmrhaná, r. 1727 se vdala za Ondřeje Stěpána; Václav (22) ve dvoře ve Dvorcích. — Vdova Kateřina Bráchová (44), děti: Lidmila (17), Tomáš (10 1/4), Zuzana (8 1/4), Ondřej (5 1/4), Franta (1).

Bubník Vít (34) sedlák, manž. Žofie (31), děti: Tomáš (8), Anna (3 1/2), Kašpar (1), Marjána nar. 1726. — Vít (47) syn po Řehořovi Bubníkovi utekl z panství. — Michal Bubník (56) byl kovářem v Přehořově, ale 1725 byl již na kovárně v Brandlíně; manž. Marjána (54), děti: Jakub (24), Dora (22) jsou u J. Mti. pána, Kateřina (21). Ondřej (19), Bartoloměj (17) je za kuchynská u vrchnosti. — Syn Michala Bubníka Václav (34) je kovářem v Přehořově, manž. Mariana (26), děti: Barbora (1), Václav nar. 1726. — Siroci po bývalém kočím Janovi Bubníkovi: vdova Rozina (41), děti: Žofie (16), Alžběta (8).

Dvořák Vojtěch? Vavřinec? (29), manž. Dorota (24), děti: Václav (1/4), Alžběta nar. 1727. — Mikuláš Dvořák (42), manž. Kateřina (6z).

Hošek Jiřík, ienž se dobrovolně poddal a byl řemesla sládkovského; sirotci po něm: Josef (47) je v podružství v Chlebově, manž. Kateřina (20), děti: Jakub (2 1/2), Anna nar. 1726.

(Pokračování)

Z | P | R | Á | V | Y |

† PROF KAREL KAZDA.

Dne 19. dubna t. r. zemřel v Berouně po delší nemoci ve věku 58 let prof. Karel Kazda, správce městského muzea a archivu a konservátor MŠO pro státní památkovou péči okresu berounského. Prof. Kazda rodák slánský, zahájil svou úspěšnou vychovatelskou činnost na státní reálce v Kutné Hoře, později v Českých Budějovicích, od roku

1916 působil pak na reálném gymnasiu v Berouně a od založení tamní obchodní akademie na tomto ústavě až do konce svého života. Stejného významu jako činnost vychovateľská, byla i Kazdova práce tvůrčí a badatelská. Patřil k oněm historikům, jejichž význam tkví především v drobné, často málo ceněné, ale důležité práci regionální, a v tom směru byl Kazda kulturním pracovníkem velmi plodným i příkladným. Své bohaté znalosti historické, geografické, archeologické a archivářské uplatnil v četných odborných pojednáních, z nichž zaslouží zvláštní pozornost životopisné hudební monografie o Zvonařovi, Drechslerovi, Slavíkovi a další monografie kulturně historické, vždy se vztahem k Podbrdsku, jako o Jungmannovi, Palackém, rodině Macháčkové, Merhautovi, Nerudovi, Durasovi, Cajthamlové-Liberté, Novákovi a jiných. Ucelenějšími byť na škodu nedokončeným dílem, je spis Dr. Alois Pravoslav Trojan.

Rada dalších studií a pojednání po stránce místopisné, kulturně historické i literární váže se vždy ke kraji a městu, v němž působil. Jeho znalost pobrdského kraje po stránce historické i památkové byla skutečně veliká. V jeho pozůstatosti zůstává také mnoho rodopisného materiálu.

Kromě toho uplatnil se Kazda velmi dobře jako berounský archivář a správce městského muzea, které pilí a svědomitostí jako dlouholetý kustos, přivedl na dnešní výši. Mimo historii regionální a místní, oblíbenou láskou Kazdovou byla hudba. Školil se na pražské konservatoři a své nadání pak projevil na četných koncertech a akademích.

Ztrátu berounského archiváře kraj opravdu těžce cítí a četní jeho přátelé a badatelé, k nimž vztah Kazdův byl vždy velmi srdečný, jistě zachovají mu věrnou vzpomínu. —al—

KULT PŘEDKŮ VE VEŘEJNÉM MÍNĚNÍ.

Úcta a láska k slavné národní minulosti byla mohutným duchovním zdrojem v nedávných těžkých dobách. Vzpomínáme odkazu prezidenta Budovatele národu v chvíli loučení v roce 1938, odkazu, který byl zároveň poselstvím, které znamenalo vynikající posilu a ukazovalo i cestu do dnů, do nichž zaléhal soumrak politické a národní nesvobody: »Koruna stromu naší vlasti je poněkud osekána, ale kořeny národa tkví pevně v jeho zemi. Sestupme ke kořenům, soustředme všechnu svou starou rodovou sílu do nich, jako jsme to ve svých dějinách učinili již tolíkráte; a koruna opět po čase vyrazí novými ratolestmi«. A skutečně odkaz minulosti pomohl tak snést těžkou přítomnost a dodal naděje v lepší budoucnost.

Jaký je vztah českého člověka k národní historii dnes? Na tu otázku opatřil Čs. ústav pro výzkum veřejného mínění po dohodě s Historic-

kým ústavem při Karlově universitě v Praze odpovědi české veřejnosti. Řada otázek položená obvyklou metodou ústavu na sklonku roku 1946 přinesla zajímavé odpovědi. Nebudeme se zde zabývat všemi odpověďmi, které byly na otázky kladené dány. Povšimneme si však těch, které se týkají rodinné tradice a kultu předků, který je u mnohých cizích národů silně vyvinut. Na první otázku »Máte doma nějaké památky na své předky?« odpověděla dotazovaná veřejnost asi takto: Podobizny chová 56% lidí, písemnosti 21%, jiné památky 8%, více památek než tři 2%. Žádné památky neuchovává 33%. Pokud se týče věku, opatřují rodinné památky spíše lidé starší než mladší. Nejvíce památek po předcích mají úředníci a samostatně výdělečně činní, z dělníků dvě pětiny nemají vůbec žádné rodinné památky.

Velmi zajímavá byla otázka druhá: »Vedete doma rodinnou kroniku?« Z konečného výsledku odpovědí vyplývá, že jenom jedna desetina dotázaných t. j. asi jeden člověk z deseti tak činí. Není to počet ani malý, ani velký uvážme-li, že zvyk vésti rodinnou kroniku nebyl u nás tak rozšířen jako jinde a že teprve několik let před světovou válkou se projevoval. Naskytá se tu také další otázka, zda jde již o kroniku skutečně psanou, nebo jen o poznámky a výtahy k ní, které má zajisté daleko více lidí, ale k přepisu se nedostává. Bylo by také zajímavé vysledovat, kterou dobou se kronika obírá, zda jen minulostí, či je psána v přítomnosti, t. j. formou spíše denníkovou. Mnohé zajímavé poznámky by tu jistě byly z doby okupace a užitečné na př. i pro ty obecní kronikáře, kteří dnes poměrně těžko shánějí zprávy k doplnění svých kronik z válečných let. Podle příslušných čísel věkových skupin bylo zjištěno dále, že sklon k vedení rodinné kroniky stoupá s věkem a dále, že kronikáři se najdou spíše ve vrstvách úřednických a zemědělských než dělnických.

Z obou těchto výsledků a z výsledků ostatních otázek, vyvodil Ústav pro výzkum veřejného mínění závěr, že kult předků nezapustil dosud u nás pevné kořeny a že rodová tradice se plně nevyvinula. Tento výsledek je ovšem v rozporu s oblibou dějepisných hodin na našich školách, kde byla na otázku »Když jste chodil do školy, měl jste rád hodiny dějepisu?« dáná odpověď tato: 68% ano, 18% ne, jiná odpověď 14%. Značí to, že dějepis měla ráda převážná část české veřejnosti, neboť přibližně na sedm lidí, kteří měli rádi dějepis, připadají dva, kteří neměli. Z toho opět převládají úředníci a muži. Rozpor podle konečného hodnocení je však ovšem jen zdánlivý, neboť úcta k minulosti má u nás jiný směr. Boj o samotné bytí českého národa a nedostatek klidu určuje charakter českých dějin. Zájem se proto obrací vždy k věcem celonárodním.

ního významu a nepřispíval vývoji rodinných tradic jako u národů velkých, samostatných. Kult vlastních předků je proto spíše obrácen na kult mnoha historických osobností a určitých historických údobí.

—al—

LITERATURA

Anthony Wagner:

Heraldry in England. London 1946.

V č. 4/I. Rodokmenu J. Milde výstižně zhodnotil novou anglickou skvěle ilustrovanou příručku o heraldice především anglické. K této recensi jakož i ke knížce samotné připojuji několik poznámek. Pojednávaje o vzniku heraldiky, spojuje ji autor v první řadě s vojenskými zkušenosťmi prve výpravy křížové (1097—99) a uvádí, že první heraldické pečeti pocházejí z let 1135—55, což odpovídá pravdě. Jen pokud se týče dědičnosti erbů, spojuje autor tuto dědičnost s dědičností lenního poměru jaksi per analogiam, při čemž není dalek pravdy, neboť nejdříve se stala dědičnými léna (v Anglii normanské právo zdomácnělo teprve koncem XI. stol.) a pak teprve erby a příjmení, což jest rovněž pravdou. Námitka recensenta není tudíž opodstatněná.

Jest pravdou, že práce celkem nepřináší nic nového, jsouc přehlednou příručkou. Autoru ovšem by bylo snad trapné zdůrazňovati, proč anglická heraldika má názvosloví francouzské. Všeobecně se však ví, že normanští dobyvatelé, utvářivší jádro šlechty, jako obcovacího jazyka používali francouzština a poangličili se teprve v pozdním středověku. Příznačná tradičnost anglická způsobila podržení francouzských termínů heraldických, podobně jako v němčině byly převzaty francouzské výrazy vojenské a vojensky-zeměpisné. I česká heraldika se hemží výrazy německými, ač zčeštěnými.

Z vyobrazení třeba české zájemce upozorniti dále na to, že Anžuovec Bohumír Plantagenet má zahnutý šít štípený kováním poset vzpřímenými lvíky (4, 2, 1) ve francouzských barvách: zlaté v modré, kterýžto erb má podle svitku z let 1260 tab. II. rod Salisbury, kdežto anglický král Plantagenetovec přijal 3 leopardy zlaté v červeném poli. Zlatý lev vymalovaný na Geofreyově normandské přilbě jest prvým náběhem na klenot helmu. Velezajímavý jest též zobrazený znak rodu Leicester: v červeném poli stříbrný dvouocasý vzpřímený lev.

Na pečeti B jest sice ve štítě prince Viléma Fitz - Empresse vzpřímený lev zobrazen směrem heraldicky doleva, zde však asi nejde o heraldickou zvláštnost, nýbrž jen o chybě rytce pečetidla, obvyklou též u rytčů razidel mincí nebo

řezače štočků i věků pozdějších. Jde o pečeť jezdeckou, rytíř jest zobrazen zprava, dva lvi na pokrývce koně jsou obráceni k jeho hlavě; rytíř z let 1150 vyryl tedy lva na štítě v témž směru. U pečeti D však nelze naprostě mít názor, že by perokresba pečeti D z let 1300 činila dojem, že by tehdejší rytíř se byl snažil rytíře Monthermera zobraziti s mečem v levici a štítě v pravici; do zadu k bodnutí gotickým mečem rozmachnutá pravice — když by šlo o moderní fotografiu skutečného jezdce — by nejvýše vyhlížela jako by vyrůstala ze zad. Kdyby jezdec držel meč v levici, musil by — jsa zobrazen z leva — pohlížeti na diváka a ne dopředu, jak tomu jest na pečeti. Neobyčejně zajímavou jest však pečeť D, náležející Johnu Fordhamovi, biskupu durhamskému. Takových pečetí jest známo několik. Biskupové durhamští měli totiž v Evropě vzácné privilegium používat jezdecké pečeti, na níž byli zobrazeni jako rytíři v plné zbroji s mečem v ruce, s rodovým znakem ve štítě a na pokrývce oře, avšak na hlavě s přilbou, jejíž klenot arcíř pozůstával z mitry a chocholu. Jinak mívali biskupové na koni jedoucí v levici sice také štít, ale v pravici praporec a na hlavě mitru.

Dr. Turnwald.

Dr. Jos. Jančík, Rozstání a Baldovec, dějiny obce. Nákl. MNV v Rozstání, tisk. Brněnské tiskárny v Brně 1947, str. 268, cena 120 Kčs. Profesor diecés. bohosloveckého učiliště napsal svým rodákům obsáhlou monografií, v níž se vyznal z lásky k rodnému místu na drahanské vysočině, které okupanti dali vystěhovat a pak vandalsky zpustošili. Kniha, historicky nejpozoruhodnější v kapitole o náboženských poměrech, je vyzdobena pěknými reprodukcemi záberů z kostela, obce a jejího okolí. Možno zařaditi mezi monografie zdařilé.

Dr. Václ. Bartuňek, Karel z Lamberka, arcibiskup pražský. Praha 1947. Státní tiskárna. Separátní otisk z odborného historického časopisu podává na podkladě dosud nestudovaných archivních zpráv a relací nunciů portrét tohoto cílem neznámého pražského arcibiskupa z doby (1606—12) politicky i nábožensky nemálo důležité. V přehledném obrazu s vysledováním všech významnějších zásahů vyslanců Sv. Stolice se stručně, ale výstižně vypisuje všeobecná situace církve. Lamberkova povaha jakož i neivýznamnější úseky jeho úřední činnosti v Praze. Již letmý pohled na práci, opřenou o citaci celých pasáží použitých pramenů, dovoluje soudit, že jde o studii vážnou.

Týž autor, Svatovojtěšské pražské svatyně. Právě vydala Č. A. T. ke svatovojtěšským oslavám stručný dějinný přehled pražských kostelů zasvěcených sv. Vojtěchu a z nich zvláště dějiny kostela sv. Vojtěcha v Praze II. Jde o pozoru-

hodný příspěvek k celkem chudé bibliografii pražských kostelů po historické stránce psaný s láskou ke staré Praze na základě původních listinných zpráv získaných z pražských archivů. Dobrý a vitaný příspěvek k jubilejním slavnostem.

Dr. Metoděj Zemek, Dějiny jesuitské koleje v Uherském Hradišti, Olomouc 1945. Assistent theolog. fakulty Palackého university vydal jako disertační práci obsáhlou studii o jesuitské koleji hradištské na základě všech dosažitelných pramenů. Dílo nese známky vážného vědeckého úsilí. Litovati jest některých jazykových nepřesnosti, za něž však přebírá z valné části odpovědnost oficina, která ze Zemkova rukopisu pořizovala na stroji psanou a pak cyklostylem rozmnožovanou publikaci v měsíci revoluce r. 1945.

Dr. Antonín Haas. Z klášterních archivů v Čechách, zvl. otisk ze Zpráv čes. zemsk. archivů, XI, Praha 1947. Úředník zemského archivu popisuje inventarisaci piaristického archivu v Praze, v Ml. Boleslaví a v Litomyšli, archivu kláštera Milosrdných bratří v Praze a v Novém Městě nad Metují, pražského archivu Vorsílek, a archivu Minoritů v Praze. Dílko poskytuje v přehledu cenné informace všem pracovníkům, kteří se zajímají o církevní historii a hlavně o naší monasteriologii. Při popisu piaristického archivu v Praze mohl autor poukázati na to, že jeho fondů se částečně použilo k napsání stručné historie pražské koleje piaristů, uveřejněné v Časopisu katol. duchovenstva v r. 1942 s doplňky příslušného materiálu, uloženého v pražském arcibiskupském archivu. Při zmínce o pražském arcibiskupském archivu je třeba poněkud opravit prohlášení autorovo v úvodu práce. Tam totiž praví, že Dr. Kristen byl pověřen provést revisi a soupis tohoto archivu, který nazývá jedním z nejproslulejších církevních archivů. Autor nechtěl jistě uškodit věhlasu a příliš katalogisátora archivu biskupa Dra Podlahy, který obé již dávno učinil a kromě toho nám v roce 1925 nákladem vlastním katalog vytiskl. Slovutný PhDr. Kristen s arcibisk. archivárem provedli jen letmo revisi, při níž došli k mítnosti B, čili zrevidovali po práci Podlahově jen asi čtvrtinu archivu. Jisto jest — a publikace Haasova to jemně naznačuje — že Církev v minulosti vykonala pro archivnictví více než v přítomnosti konat může. Kromě jiných příčin dlužno hledati vyšetření pro tuto malou péči především v katastrofálním nedostatku kněžstva. Tam, kde jde o záchrannu živoucího lidského kolektiva, se vyjímá kněz-archivář jako anachronismus, viděno z církevně-pastoračního hlediska. A přece, kolik z našich státních i jiných veřejno-právních archivů s řadami úředníků se může pochlubit vytištěným aspoň povšechným katalogem svých fondů, jako arcibiskupský archiv a archiv metropolitní kapituly pražské?

Danmarks Adels Aalborg. Ročenka dánské šlechty. Vyšlo 1947. Str. 478, 126 a 62. Vydal J. H. Schultz Kodaň. Cena asi Kčs 360.—Z. Ročenka obsahuje množství znaků a portrétů.

Sveriges Adels Kalender. Ročenka švédské šlechty. Vyšlo 1947. Stran 1497. Vydal Albert Bonnier Stockholm. V záhlaví u každého rodu vždy znak. Portréty jsou současně. Cena asi Kčs 480.—

Jihočeský sborník historický. Ročník XVI (1947). č. 1—2. Přináší článek F. M. Bartoše: »Památky Petra Chelčického«, J. Lintnera: »Rychtářská instrukce na panství chýnovském«, Cikharta: »Staré rody v Píkově« a Frant. Stíbrského: »Miličinský hrad«. Chceme věřit, že jen nedostatek místa způsobil, že redakce opomenula citovati a upozorniti v recensi Rodokmenu č. 2. a č. 3. roč. I. na význačnější články, které mají pro všeobecné dějiny větší význam než ony ve sborníku uveřejněné.

»Slánský obzor«, věstník musej. spolku v Sláni. Ročník 54, rok 1946. Stran 108. Cena Kčs 50.—, pro členy zdarma. — Rodopisu věnováno tentokráté více místa. Jan Kakš otiskuje článek o slánském rodáku a otci české archelogie Karlu Bienerovi z Bienenberku a jeho rodu. Josef Švejda přinesl práci »Drnovský dvůr v Sláni«.

Donald Lindsay Galbreath:

PAPAL HERALDRY, Cambridge 1930.

118 stran, 6 barevných tab. a 196 vyobrazení.

Dokonalý znalec heraldiky švýcarské, nizozemské, anglické, francouzské a německé, publikující v posledních třech jazycích, vydal k nám teprve nyní se dostavším dílo o heraldice papežské. Tento spis svou kritičností co do genealogických a heraldických otázek církevního státu daleko zastiňuje jiné spisy dosavadní. 12 kapitol se rozpadá na dvě skupiny: prvních 9 kapitol obsahuje pojednání všeobecná, další 3 jednají o heraldice každého papeže zvláště. Vzhledem ke vzácnosti knihy a světové věcennosti obsahu vědecky stručného ale nabitého fakt by skoro bylo nejlépe, doslova je reprodukovati česky. V nejdůležitějších výňatkách uveřejňujeme tyto heraldické údaje:

Kapitola I.: Kříž. Nejstarší zobrazený prapor, udělený papežem a to Alexandrem II., jest znám ze slavné tkaniny v Bayeux a nachází se tam jednou v ruce obdarovaného Viléma Dobyvatele, jednou v ruce jeho praporečníka; jest bílý a na něm jest vyšit žlutý kříž (srovnej znak jerusalemský) se 4 modrými kotouči v úhlech. O praporci kříže jest později více zmínek, chybějí však vyobrazení. Až po r. 1250 se ve výtvarnictví objevuje na praporech kříž s klíčem v úhlech, označující církevní majetek, v papežských štítích XIV.

stol. jest kříž se zkříženými klíči v úhlech. Avšak císař Bedřich I. má jako křížák (1147—8) nikoli ve štítě zlatém černého orla, nýbrž ve štítě stříbrném zlatý kříž. V pozdním středověku se však ustálil zvyk, pro pojem »církve« malovati do stříbrného štítu červený kříž, mnohdy s vodorovnými rameny obloukovými.

Kapitola II. Klíče. Samostatný pár klíčů na praporci, drženém personifikací ECCLESIA ROMANA na mosaice z let vlády Innocence III. (1198—1216) jest prvým vyobrazením toho druhu; jsou kresleny vedle sebe položené. Podle zprávy z r. 1229 byla vojska papeže Řehoře IX., bojující proti císaři Bedřichu II., označena klíčem. Počínaje léty 1260 objevuje se po celý středověk a ranný novověk klíče i ve štítu, představujíce jaksi papežskou hodnost jako takovou (papežství). Jsou nejčastěji zkřížené, a to červené v stříbrném štítě, svázány modrým provazcem. Vyskytuje se však i ve štítě červeném klíče stříbrné nebo zlaté, svázáné provazcem modrým nebo zlatým. Když se během renaissance ustálil obvyklej, že papež používal i za církevní stát erbu rodového nebo zvoleného, objevují se zkřížené klíče buď ve zvláštní hlavě štítu nebo jako attribut vložené nahore do temene štítu bez zvláštního pole (na způsob na př. císařské koruny rakouského nebo ruského orla), anebo posléze vzniká novověké pravidlo, že se jeden klíč zlatý a druhý stříbrný položí křížem za nebo nad rodový štít papežův (a nade vše se posadí tiara). Současně mizí štít starý klíčů i kříže.

V kapitole III. Tiara, a IV. Slunečník, autor líčí vznik a vývoj obou attributů. O tiarie praví, že jest původem ze starověké Syrie, tiara Matyáše Pařížského vykazuje jen jednu korunu, záhy na to však již má 3 obroučky nad sebou. Slunečník sleduje Galbreath jako papežův hodnotní odznak od XII. století, ač na židovských mincích se jako královský hodnotní odznak objevuje těsně po Kristovu narození. V církevním státě se však slunečník heraldicky uplatňuje častěji jako attribut nad rodovým znakem kardinála-kamerlenga za sedisvakance.

Kapitoly V., VI. a VII. projednávají postupně o znakové úpravě u papežů až do velkého schismatu, dále po Alexandra VI. a konečně po Pia XI. Čírkevní vědy tu trpí nedostatkem památek. Nejstarší rodový znak lze spatřiti teprve na obraze Bonifáce VIII. (1294—1303), kde stěna za ním sedícím v tiarie na trůně jest vyzdobena štíty rodu Caetani (ve zlatém poli 2 modré kosmé vlnité pruhy). Štíty nejsou zdobeny přirozeně přílbou, ale ani tiarou. Ve střední Itálii i jinde jest na veřejných budovách plno prostých erbovních štítů rodů, z nichž pocházeli papežové XII. a XIII. století. Leč právě se nedá říci, zda znak byl připevněn z příkazu příslušného papeže nebo jiného člena dotedněho rodu. Slovní líčení

Galbreathovo jest doplněno skvělými vyobrazeními pečetí, mincí, miniatur a skulptur gotických, renaissančních, barokových i pozdějších, z nichž vysvítá ornamentální bohatství tvarů štítů a jejich příslušenství, které v recensi nelze vylíčiti.

Kapitola VIII. Gonfalonieři, jest věnována této čestným papežským hodnostářům — korouhevníkům, kteří — podobně jako říšští kurfiřti — směli do svého štítu vložiti pole arcivéradu, a to se slunečníkem a zkříženými klíči.

V kapitole IX. Svitky s papežskými znaky, popisuje autor četná díla, obsahující erby papežů, ale vzniknuvší poměrně pozdě. Matyáš Pařížský nevymaloval žádný, kniha o koncilu kostnickém obsahuje jen erby oněch 4 papežů, jichž se koncil týkal. Podotýkám, že prvé erbovní svitky neměly účel historický, nýbrž byly rázu ryze rytířsko-vojenského a papežovi šlechtici stoupenci zápasili proti jeho nepřátelům patrně s vlastními štíty.

Kapitola X. Papežové 13. a 14. století, kapitola XI. Papežové 15. a 16. století, jakož i kapitola XII. Papežové 17., 18., 19. a 20. století, popisují rodové erby jednotlivých papežů a připojují směrodatná a důležitá data rodopisná arcíř velmi zhuštěně. Kapitola X. začná ovšem teprve velkým Innocencem III. (1198—1216) z rodu Conti, hrabat v Segni, pocházejících až z X. stol. a po meči vymřelých 1808 (v červeném poli orel černo-žlutě šachovaný), který dle mého úsudku byl diplomatickým vzorem erbu Vladislava, markraběte moravského, zbarveného nikoli v barvách říše, nýbrž v barvách »církve« resp. lva českého krále. O papežech předchozích hovoří autor na konci kapitoly předcházející, avšak s heraldického stanoviska velmi opatrně. V oněch nejistých dobách totiž působili papežové původem občanského, ie jichž příslušnost si osvojovali později šlechtici rodové ze sobeckých důvodů; anebo šlo o papeže-slechtice, ale z doby předheraldické. V obou směrech jde tu většinou o erby myšlené, které se jim připisují, poněvadž tehdy ještě nevznikl u občanských biskupů a papežů zvyk zvolení nového erbu. V dalším sledu pak Galbreath již souvisle a spolehlivě popisuje jednotlivé erby, většinou jednoduché, nejvýše čtvrcené, obecných a heroltských figur našim cílem podobných; autor stručně vykládá jejich význam. Podotýkám však u Innocence XI. Odescalchi (1676—89), že Pusikan jest připomínanýho názoru: tento štít obsahuje mimo jiné též 6 figurk (3, 2, 1), které Galbreath vysvětluje jako čísky, kdežto Pusikan je má za šachové figurky, opíráje se o součást jména rodového »de Scalchi« podle středověké laické etymologie, sám připouštěje, že ve jméně Odescalchi se skrývá romanisovaná zkomolenina jména Udalšalk, snad francézského hodnostáře z IX. století ve francém Srjemu, původní to vlasti Odescalchů.

Dr. Turnwald.

DOTAZY

47. B a d a, Bak, Devera, Maňhal, Manhal, Nemastil, Švímberský. — Všechny zprávy si vyprošuje J. Bada, Praha XI., Krásova 14.
48. Š u s t e r c i u s, též Ssustezi Ignác Josef, zemřel 9. 5. 1764 v Praze na Hradčanech, kdež před tím 17. XI. 1759 koupil dům »U zlaté hvězdy«. Vdova se odstěhovala do Benešova. Hledány zprávy o něm, též o potomcích po meči i po přeslici.
49. B r o d e c k ý Václav koupil 1696 od vrchnosti mlýn bezděkovský u Družce, jeho otec Pavel B. byl mlynářem na »Novém mlýně« (nyní mlýn Vydrův) u Smečna, jeho děd Jakub B. žil v Ríseitech. Původ snad ze vsi Brodice u Citolib? Prosíme o všechny zprávy.
50. M a t e r n a Tomáš, 1692 mlynář v Pokojově u M. Žďáru na Moravě. Zván též Šmarda. Manž. Dorota, oddání 1680—1692. Baderatel vyprošuje si bližší údaje, jakož i všechny zprávy o příjmí Materna ze 17. stol. a doby starší.
51. Heraldická ex libris vyměňuje F. r. K u b a t, Wiener Neudorf, Schlossmühle, Nieder Oest.
52. S m ě r č i n a Václav, kanovník, 1759 dlel v Mílevsku? — Veškeré zprávy o rodu Smrčina, Smrčinský, Sokol, Falke vyprošuje si Ph. Dr. Josef Sokoll, Staatsarchivar, Wien VII., Kriegsarchiv, Stiftgasse 2.
53. Sedláček »Hrady a zámky« koupím chybějící mně XIV. a XV. díl.
54. K a b e l. Hledán křest. zápis Anny Kabelové, dc. Vojt. Kabela, vyslouž. vojáka a Anny rod. Linha-ové z Hluboké. Nar. 1815—25 pravděp. na Českobudějovicku. Vítány i jiné zprávy o rodu Kabelů a Linhů.
55. D r o l a. Jan Drola, nar. 5. 5. 1878, zemř. 1944 v USA. Jeho příbuzní prý bydlí v některé obci jménem Žďár. Dědické přihlášky advokátní kanceláři JUDr. Milan Svoboda, Praha II., Václ. nám. 27.
56. K o s t k a. Písemné i tištěné zprávy o tomto rodovém jméně ze všech dob a krajů vyprošuje si taj. M. Kostka, Praha II., 1722.
57. H y b n e r (Hiebener) Adam, nar. as 1609, zemř. 9. 7. 1654 Šimonovice u Liberce. Manž. Justina roz. N. zemř. tamtéž 6. 1. 1667. Nábož. luteránské původně. Žádoucno vše bližší.
58. B a b i r á d. Nejstarší výskyt kol 1640 v Slavíčině, okr. Uher. Brod. — V pozdější době nositelé příjmení odcházeli za řemeslem do Lužice. — Zprávy ze všech dob sbírá V. Bašta, Rue du Marché 40, Geneve, Suisse.

ODPOVĚDI

33. O l i v o v á Dorota podle reversu ze 14. 2. 1676 v archivu m. Soběslavě kradla v masných krámech a nutila nedospělého bratra Matěje, aby jí při tom pomáhal. Jan Lintner.
33. O l i v a Bernard oddán 2. 2. 1671 u sv. Víta v Praze IV. s Alžbětou Bílskou. Tamtéž 28. X. 1709 oddán Oliva Matěj s Dorotou Nombergerovou. K. Vyšín.
35. Z y b r Jiřík koupil 1612 zahradu na špitálském poli (dnešní Praha-Karlín) Dr. P.
43. O právu obcí na vlastní znak pojednává JUDr. Miroslav Kanéra v článku: »Právo svazků územní samosprávy na vlastní znak a vlajku« ve »Věstníku česk. zem. ústředí obcí, měst a okresů«, ročník XXXI. č. 17. z 1. 10. 1942.

DRAŽBY KNIH

Řídí Josef Bada, Praha XI, Krásova 14,
tel. 368-09, 326-06.

Pro nedostatek místa nemohli jsme v posledním čísle minulého ročníku tuto rubriku zařaditi. Přinášíme proto dnes jen stručný výčet knih z našich oborů, dražených v prvé polovině letošního roku. V našem přehledu je zachyceno 9 knižních dražeb, které pro stručnost budeme označovat zkratkami, uvedenými v závorkách: Žďářského »lednová« — 20. I. (Ž-I), 7. Topičova »Podle abecedy« — 7. a 8. II. (T), 5. Žikešova aukce »Bohemik« — 4. a 5. III. (B), Žďářského »březnová« — 27. a 28. III. (Ž-III) a »dubnová« — 29. a 30. IV. (Ž-IV), XI. Hladíkova — 2. a 3. V. (H), Žďářského »červnová« — 5. a 6. VI. (Ž-VI), III. Bačkovského — 9.—11. VI. (Bč) a LXI. Zinkova aukce nazvaná »Sběratelské pozůstalosti« — 12.—14. VI. (Z). Mnohá kniha z těchto aukcí ocitla se v knihovnách našich členů, kteří se přihlásili na naši výzvu ve 3. čísle minulého ročníku. V této službě chceme pokračovat; svá přání pište na hořejší adresu.

Na prvém místě uvádíme »Erbovní knížky«, které byly draženy téměř v každé aukci. Ročník 1935 od Bř. Šorma docílil 90 a 55 (vyvolací ceny 50, 20, Ž-I a VI). Ročník 1936 od Schwarzenberga-Šorma 55 (25, Ž-I). Ročník 1941 od Dr. Lifky-Šorma Vyskytl se dokonce ve třech dražbách (T, Ž-I, H) a byl postupně přiklepnut za

70, 55, 80 (40, 40, 60). Erbovní knížka Karla Hrachoviny byla vydražena za 270 (100, T). Z dalších děl o heraldice jsme si zaznamenali Schwarzenbergovu »Heraldiku« za 140 a 150 (100, 60, T, Ž-III). Stále hledané dílo téhož názvu od Krále z Dobré Vody vyskytlo se tentokrát pouze jednou a bylo vydraženo za 800 (300, Ž-III). Curt O. von Querfurth: Kritisches Wörterbuch der Heraldischen Terminologie docilil 130 (40, Z).

Z knih o rodech význačných osob a šlechty, které se v aukcích vyskytly, uvádíme: Jos. Pilnáček: Rodokmen a vývod TGM za vyvolací cenu 50, T. Od téhož spisovatele: Staromoravští rodové 330 (250, Z). V. Houdek: Moravské vývody erbovní 75 (30, Ž-IV). Kühndel-Svolinský: Kronika jednoho rodu (Rolný) 280 (120, H). K. C. Neumann: Příspěvky k dějinám rodu Horů z Ocelovic za vyvolací cenu 90, B. Jos. Mejstský: Příspěvky k dějinám šlechty (s připojením dopisu rytířů Něbeských z Vojkovic) rovněž za vyvolací cenu 100, T. Karel Chytíl: Josef Mánes a jeho rod 80 (40, Ž-VI). Zd. Kristen: Rod básníka Rudolfa Mayera 30 (10, Bč). Vít Šedivec: Z kroniky rodu Bezručova, zůstalo nevydraženo (20, Ž-IV). O naší i cizí šlechtě byla dražena dále tato díla: Jos. Lukášek: Jáchym Ondřej hrabě Šlik 140 (40, B). Paměti M. Dačického z Heslova 330 (70, H). Ferd. B. Mikovec: Mikuláš Dačický z Heslova a na Kbele 60 (30, Ž-VI). Jakub Malý: Život a působení Jiřího Melantricha z Aventina 80 (20, B). Fr. Rachlík: Jiří Melantrich z Aventina 150 (130, T). W. Břežan: Život Viléma z Rosenberka 160 (50, H). Od téhož autora: Život Petra Voka z Rosenberka 30 (20, Z). A. Sedláček: Jan Žižka z Trocnova 65 (20, T). Ig. Cornova: Jaroslav von Sternberg, der Sieger der Tatarn 95 (50, Z). Fr. Palacký: Leben des Grafen Kaspar Sternberg 65 (25, H). P. R. von Chlumecký: Carl von Zierotin und seine Zeit, neprodáno (200, H). B. Bolzano: Leben Franz Joseph Ritters von Gerstner 100 (40, Z). Jos. Jiřeček: Josef Hodějovský z Hodějova 110 (30, Ž). Z. Kalista: Mladí Humprechta Jana Černína z Chudenic 150 (60, Z). Z dalších zajímavých knih uvádíme: V. Brandl: Knihy půhonné a nálezové, neprodáno (250, H). Václav Křížek: Dějiny všeobecné a rakouské v přehledu synchronistickém (36 geneal. tab. panovnických) za vyvolací cenu 30, B. Neuer Titulatur- und Wirtschaftskalender auf das Jahr 1775 (přivázáno: Generalogisches Verzeichnis der jetzt lebenden vornehmsten hohen Personen in Europa) 320 (65, B). Rezek-Šimák: Listář k dějinám náboženských blouznivců českých v století XVIII. a XIX., neprodáno (40, Ž-VI). T. V. Břlek: Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618 580 (250, Z). Nečekaný zájem projevil se o knihu nedávno zemřelého spisovatele a novináře Ed. Basse: Čtení o roce osmačtyřicátém. Přesto, že od jejího vy-

dání uvlynulo teprve několik let, byla vydražena za 450 (90, Ž-III).

Také schematismy, adresáře a místopisy v nichž je uloženo hojně látky rodopisné a heraldické, byly často na programu. Z 13 ročníků »Schematismus kaiserlich königlicher für das Königreich Böhmen« dosáhl nejvýšší ceny ročník 1810, 170 (70, B). Schematismus a statistika statků velkých a rustikálních v království českém z r. 1902 zůstal neprodán (50, H). Ant. Dolenský: Kulturní adresář ČSR, I. díl — 1934, 120 (40) a II. díl — 1936, 130 (50, Ž-III). Jos. Zukal: Paměti opavské 120 (50, Ž-III). Týž autor: Slezské konfiskace 1620—1630, 130 (35, H). St. V. Oppl: Z kroniky staroslovanského města Fulneku, působiště J. A. Komenského, 210 (35, H). Al. Klaus: O chrudimských právovárečných městanech 45 (25, B). Frant. Rull: Monografie města Hradce Jindřichova (s 2 rodokmeny) 130 (50, T). W. W. Tomek: Základy starého místopisu pražského, neprodáno (620, B). Dílo téhož názvu od Jos. Teigeho 270 (110, B). V. Kraus: Almanach král. hl. města Prahy na rok 1904, obsahující též seznam měšťanů staroměstských z let 1490—1550 za vyvolací cenu 25, B Šebesta-Krejčík: Popis obyvatelstva hl. města Prahy z roku 1770 — I. Staré Město 85 (50, B). Ekrtova »Posvátná místa král. hl. města Prahy« objevila se dvakrát a byla prodána za 510 a 330 (300, 150, T, Z). Ruthova Kronika královské Prahy 680 (350, Z). Ottovy Čechy (všech 14 dílů 2700) (2500, Z). »Soupisy památek historických« byly v aukci Žikešově, Hladíkově a v červnové Žárského. V prvé a poslední aukci dražily se jednotlivě té měř všechny díly. Uvádíme pro zajímavost jen dva, u nichž je cenový rozdíl nejpozoruhodnější: Okres mladoboleslavský 920, 190 (150, 60) a písecký 780, 310 (140, 60, B, Ž-VI).

Vysokých cen dosáhla numismatická díla, dražená v Zinkově aukci. Čermák-Skrbek: Mince království Českého za panování rodu habsburského od roku 1526, Kčs 1950 (450). Ed. Fiala: Beschreibung Böhmischer Münzen u. Medaillen 600 (200). Od téhož autora: České denáry 1750 (250). Verzeichnis der ausschliesslich böhmischen Münzen- u. Medaillen-Sammlung des Wilhelm Killian 230 (50).

A nakonec dvě zajímavé zprávy z knižních aukcí v zahraničí. Jak oznámila LD, bylo v londýnské aukci Sothebyho prodáno nejmenovanému soukromému sběrateli I. vydání Guttenbergovy bible z r. 1455 za 22.000 liber st., t. j. 4 a půl milionů Kčs. Ale i za velkou louží je zájem o vzácné knihy; jak uvádí zpráva ZN byla táz bible vydražena za 5 a půl milionů Kčs a kniha žalmů, vytisklá před 346 roky dokonce za 7 a půl milionů Kčs. Obě zmíněné knihy byly vydraženy u newyorského aukcionáře Badeho, který za 25 let své činnosti prodal knih za 3 a půl miliardy našich korun.

Nakladatel: Vydavatelské družstvo »Rodokmen«, zaps. spol. s r. o. **Redakce:** Praha I, Bartolomejská 9n. **Administrace:** Praha I, Národní 25. **Novin. sazba povolena ředit.** pošt. a tel. v Praze pod čj. IA-7-2372-OB-46. **Dohlédací pošt. úřad** Praha 25. **Tisk:** Bří Vychnerové, Praha-Břevnov.